

**DOBŘÁ
ADRESA**

Z obsahu

Daniel Hradecký

Petr Štengl

Petr Eisner

Anketa o filmu

Obsluhoval jsem anglického krále

Obsah:

O čem se (ne)mluví

Štefan Švec: **Chvála mrzáků, negrů a vtipů o ženských** (4)

Michal Kliment: **Extase československého filmu 2 – Svět patří nám** (10)

Před Strží

Daniel Hradecký: **Jehelník Ariadnin** (14)

Martin Groman: **Kvítky na tubetějce – Soudruzi mají opětně pocit lidské důstojnosti** (22)

Jak se vám líbil film Obsluhoval jsem anglického krále a proč? (anketa) (26)

Cannyho komiks (27)

Z Hollaru: Jubilanti Hollaru 2007 (28)

Strž DA

Literatura, komiks a divadlo: Lucie Nováková:

Žena Libuše a slovanští bohové (30) / Jaroslav Balvín

ml.: **Tintinovo zámořské rin-tin-tin** (32) / Nikola

Richtrová: **Sbohem, Sokrate!** (33)

Za Strží

Petr Štengl: **Jednou jsem naháněl slepce po parku** (34)

Znáte seriály Jaroslava Dietla? (test Ivo Fencla) (36)

Ábíčko padesátileté (36)

Viki Shock: **Ještě jednou Nový prostor aneb Superman se vrací** (38)

Média:

Katka Komorádová: **Mediální pověstník 2** (40)

Podobrazník Honzy Hanzla

Stížnost (42)

Příloha

Petr Eisner – **Kudy?** (43)

Na titulní stránce: Petr Eisner „Liliové vily“, (k článku na str. 43)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 2, ročník 8. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Štěpán Kučera. Redakce: Miroslav Cingl, Václav Dvořák, Martin Groman, Viki Shock, Jakub Šofar, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

**SYSTEM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!**

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

báSeň měSIce

**Jeden z autorů tohoto čísla
Posílám ten článek...**

Prosím uprav to,
ať to zapadne
do toho vašeho intošského pražáckého kontextu!
Dík.

z redakční korespondence Dobré adresy

Naši milí,

únorová Dobrá adresa je povedená. Mně samozřejmě připadá povedené každé číslo, ve kterém mám článek, ale tentokrát by byl časopis povedený i bez něj (případně hlavně bez něj). Třeba díky básním Daniela Hradeckého, který nám poslal celou rukopisnou sbírku Jehelník Ariadnin. Nedokázali jsme ji krájet a vybírat z ní, tak ji otiskujeme celou. A doporučujeme jako máloco. Kromě toho máme i nové básničky Petra Štengla, které by taky byla škoda pominout. Jsou prostě povedené.

Vedle básniček jsme pro vás připravili anketu o filmu Obsluhoval jsem anglického krále, přílohu Petra Eisnera a spoustu oblíbených pravidelných rubrik plus jednu novou, a to test Ivo Fencla. Nemusíte si zaškrtnout přímo na obrazovku, stačí na zvláštní poloprůhlednou omyvatelnou průklepovou fólii, kterou k obrazovce přilepíte. Anebo prostě tužkou na papír na stole.

Jak vidíte, kromě únorové Dobré adresy jsme povedení i my sami. Chi chi cha. Dobře, radši vás pustím k samotnému číslu. Mějte se pěkně!

Štefan Švec

O
čem
se
(ne)
mluví

Chvála mrzáků, negrů a vtipů o ženských (aneb Co je skutečnost)

Jedličkův ústav, jednu z nejbohubilějších institucí u nás, založil roku 1913 Spolek pro léčbu a výchovu rachitiků a mrzáků v Praze. Jeho členové k tělesně postiženým určitě necítili vulgární nadřazenost, kterou ten název zavání nám. Kdyby se sešli dneska, pravděpodobně by se pojmenovali *Klub přátel mládeže se změněnou pracovní schopností*.

Jako *osoby se změněnou pracovní schopností* pojmenovává na internetu své zaměstnance další bohubilá instituce, Drutěva. Podnik, který ve svém názvu tvořeném zkratkou uchovává dnes už radši nepřipomínané tajemství: v roce 1950 byl založen jako *Družstvo tělesně vadných*.

Pojmy *kripl* - *mrzák* - *tělesně vadný* - *tělesně postižený* - *osoba se změněnou pracovní schopností* vyjadřovaly v různých dobách totéž. Nějaký čas po svém vytvoření se každé

z těch pojmenování znelíbilo partě lidumilů, která v něm (právem) vycítila osten snižování a oddělování a prosadila jeho nahrazení pojmem modernějším - zdánlivě neutrálním a „politicky korektním“. Stejný osud za nějaký ten rok čeká i *osoby se změněnou pracovní schopností*. Doufejme, že je příští strážci korektnosti nahradí něčím jednoslovným, i když jak je známe, přijdou se zpotvořeninou znějící nějak jako *jedinec vykazující neobvyklé fyzikální charakteristiky pohybu, rozložení a tvarových forem*.

Kolotoč přejmenovávání

Tělesně postižení nejsou v kolotoči přejmenovávání sami. Slepce už dneska přes ulici nepřevedete, protože je z něj *nevidomý*, a blázni se

kouzlem změnili v *duševně choré*, i když i to už zní divně a zanedlouho z toho bude urážka.

Asi nejostřejší boj se vede proti pojmenování ras a etnických skupin. Nejsme jistě první, koho rozesmívá rychlé střídání v řadě *negr - černochoch - barevný - Afroameričan*, které vedlo až k mrazivým úchylnostem typu *afroamerická káva* v novinách. Romové u nás už dávno nejsou ve slušné společnosti Cikány a za nějaký ten rok pravděpodobně nebudou ani Romy. Jen Židé se ubránili a jsou Židy pořád, i když okolní společnost už párkrát učinila pokus zařadit je do svých her a udělat z nich dejme tomu Izraelity. Vrátime-li se k černochochům, mnozí ještě pamatujeme doby, kdy *barevný* byl i v Americe progresivním a superkorektním pojmenováním. Dnes je tam totéž slovo hanlivé. Kde a proč došlo k posunu?

Co je skutečnost

Lidumilní přejmenovávači věří, že nahrazením příznakového slova odstraní pohanění. Tahle víra se ukazuje jako bláhová. Když nahradíte negra černochem, způsobíte jediné: černochoch nabere všechny negativní významy negra. O pár let později musí nahradit černochocha Afroameričan a ani on pravděpodobně není poslední. Co to znamená?

Filozofové se už nějakých sto let hádají o to, jaký je vztah skutečnosti a jazyka. Prou se o to, není-li náhodou jazyk jedinou skutečností, kterou dokážeme pojmout. Jednou z odpovědí na otázku po skutečnosti může být i: **Lidská skutečnost je to, co odolá i tlaku jazyka.** A ještě jednou, protože je to důležité: **Lidská skutečnost je to, co odolá i tlaku jazyka.**

Končí-li v žumpě vulgárního jazyka za negrem černochoch, barevný a časem jistě i Afroameričan, měli bychom se (jakkoliv je to na první pohled zlé a rasistické, a tedy nepřijemné) zamyslet nad tím, není-li pro-

blém v tom, co je označováno, místo v pojmenování.

Chudáci Gruzínci

Na svém blogu zaštitěném časopisem Respekt (vochocova.blog.respekt.cz) otiskla Lenka Vochocová (příznejme, že bývalá spolužačka) článek *Bude se Bůh ženit?* (<http://vochocova.blog.respekt.cz/c/248/Bude-se-Buh-zenit.html#t2>). Pobouřilo ji v něm gruzínské přísloví „*Kdyby žena byla něco dobrého, byl by i Bůh ženatý*“ a to, že ho jako své denní motto otiskl jeden z velkých českých deníků. Mluví o nehoráznosti, o pokleslosti a samoúčelnosti. Mrzí ji, že se něčemu takovému můžou smát i ženy:

„Některé ženy se takovým ‚vtipům‘ prostě smějí. Smějí se hloupým blondýnám, nepraktickým domácím puťkám, žárlivým hysterkám, škodolibým tchyním. Smějí se, protože jim to připadá vtipné, smějí se, aby zapadly, aby nedejbože nevypadaly jako feministky nebo jako někdo, komu chybí smysl pro humor. Já se směju ráda, ale tohle mi vtipné nepřipadá. Nebaví mě ani vtipy o mužích posedlých ženami, o podváděných nebo nepraktických manželích, o nedokonalých stvořeních mužského pohlaví, která je třeba tolerovat, lichotit jim a za zády se posmívat jejich nepoužitelnosti.“

V diskusi k článku potom odpovídá lidem, kteří ji nařkli z nedostatku smyslu pro humor, takto:

„Těší mě, že vám ke štěstí stačí zveřejnění jednoho hloupého, zlého a utlačujícího přísloví a že jste ochotny a ochotni považovat ho za vtip a smát se mu. Já vám to přeju. (...) A až vám třeba jednou bude smutno z toho, že si vás někdo zaškatulkoval a odsoudil vás podle vlastní představy o vaší skupinové příslušnosti, snad se chytíte za nos, že jste se zastávali hloupého vtipu... vlastně přísloví.“

Bohužel, necítíme příliš sympatií k textům, které chtějí z veřejného prostoru od-

„Některé ženy se takovým ‚vtipům‘ prostě smějí. Smějí se hloupým blondýnám, nepraktickým domácím puťkám, žárlivým hysterkám, škodolibým tchyním. Smějí se, protože jim to připadá vtipné, smějí se, aby zapadly, aby nedejbože nevypadaly jako feministky nebo jako někdo, komu chybí smysl pro humor. Já se směju ráda, ale tohle mi vtipné nepřipadá. Nebaví mě ani vtipy o mužích posedlých ženami, o podváděných nebo nepraktických manželích, o nedokonalých stvořeních mužského pohlaví, která je třeba...“

straňovat stará gruzínská přísloví, byť tyto texty psaly bývalé spolužačky. Příliš často se takový zápal mění v útoky na přísloví obecně:

„*Tohle je gruzínské. Možná kdysi mladým Gruzíncům mělo nějak posloužit do života. Nebo se pletu, že tohle je smysl přísloví? Ulehčit nám orientaci ve světě, i kdyby to bylo za cenu nepatřičného zjednodušení? Jednoduchý svět je určitě lákavý. Taký máme podobná přísloví: Dlouhé vlasy, krátký rozum. Kam čert nemůže, nastrčí ženskou.*“ (ve stejném článku)

Máme podezření, že zanedlouho by zapáleným antigruzínským aktivistkám mohly začít vadit i lidové písně, koneckonců vtipy jim už vadí. Tedy samozřejmě ne všechny, ale jen ty, které zesměšňují skupinovou identitu. Což jsou asi tak všechny minus dva.

Chováme úctu a slabost ke všem formám lidové tvořivosti, byť by se zdály politicky nekorektní. Ctíme v nich jistý druh moudrosti vyšší než je moudrost internetových rozumbradů. Možná už v tom, že vtipy, přísloví i písně nabízejí v souhrnu vždycky pravdy protikladné a svět tím činí ne jednodušším, ale složitějším a zajímavějším. Možná i v tom, že dokážou dát za pravdu čemukoliv, a projevují tak nadhled téměř božský. Ale nechme folkloristiky.

Saponát

aneb

Věčnost vtipů o ženských

Lenka Vochocová se domnívá, že svět bez gruzínského přísloví a bez podobných útoků na skupinovou identitu by byl lepší. Nebyl by tak „*nehorázný*“. Obecně mají feministky za to, že hvízdání mužů na ženy, špatné vtipy a vulgarita do světa nepatří a stálo by za to je z něj vymést. Za svět čistší – není to krásná představa?

Ať už je či není, především je neproveditelná. Lenka Vochocová a ostatní čističky netuší, že **s vulgaritou je to stejné jako s černoštvím. Neodstraní ji ani ten nejsilnější Jar.**

I kdyby všechny Lenky Vochocové světa vydrhly z povrchu zemského všechna gruzínská přísloví, všechny vtipy na skupinovou identitu a všechny odporné mužské poznámky na ženskou adresu, genderové napětí i vulgarita (mužská i ženská) zůstanou. Nebudou se projevovat hvízdáním či vtipy o tlustých tchyních, ale jinými, z dnešního pohledu zastřenějšími způsoby. Budou se vkládat do pohledů, do oblečení, do gest, do hovorů o počasí nebo o zelenině. Vulgaritu, stejně jako skupinové zařazování a vtipy o ženách či mužích nelze ze světa odleštit. Pod sebesilnější vrstvou čističe se skvrna objeví znovu a znovu.

Japonské gejši měly absolutně přísný řád oblékání a chování, nepřipouštějící nic podobného vulgaritě v evropském smyslu slova. Přesto se některé dokázaly chovat vulgárně. Evropan to možná nebyl schopný odlišit, Japonci to dokázali velice dobře.

Muži a ženy s čistící máníí budou dál a dál dštít saponát na (podle nich nepovolené) vtipy, na politicky podvrtné či nekorektní narážky, na znaky vulgarity či na zdůrazňování rozdílů mezi muži a ženami. Budou útočit na znaky a možná se jim občas podaří některé vymýtit či proměnit. Nikdy ale neodstraní samotnou vulgaritu, podvracivou sílu humoru či rozdílů mezi muži a ženami, které vyvolávají vzájemné vtipy i přitažlivost. Proto je úsilí uctívačů saponátu marné.

Opusťme už ale laciné připodobňování jedné mladé feministky k ženskému archetypu uklízečky. O útoku na gruzínského přísloví nechť si laskavě utvoří názor sám čtenář či čtenářka. Prísloví mívají sílu zvítězit díky stálému kolektivnímu opakování nad všemi saponáty. Abychom to řekli jejich slovy: kdo chce psa bít, hůl si vždycky najde, přesto zůstane strom života věčně zelený.

Nechuť

k jinakosti

Zdá se, že vulgarita, nechť k tělesně postiženým, rasismus atd. jsou skutečnostmi, které dokážou (i kdyby jen částečně) odolat jazyku. Jak je to možné?

Přejmenování *mrzáka* na *tělesně postiženého* bylo chvályhodným výronem bohumilé lidské touhy nikomu neubližovat. Věcně však neznamenalo téměř nic, zanedlouho získal *tělesně postižený* znovu význam *mrzáka* a bylo třeba naše krásné, korektní a filantropické uši oblidit *osobou se sníženou pracovní schopností*. Místo toho, abychom přijali mrzáka jako bezpříznakový fakt, snažíme se ho přejmenovávat a předstírat, že mrzákem není. Jenže lidská skutečnost

se našemu přejmenovávání směje. Být tělesně postižený prostě je horší než tělesně postižený nebýt. Zeptejte se kohokoliv, kdo by si mohl vybrat.

Aktivista, který začne přejmenovávat černochy na Afroameričany, je rasistou, protože sám podlehl kontextu a vnímá označení „černoch“ jako pejorativní, hanlivé. I černoši můžou být protičernošskými rasisty, pokud začnou skupinový název sebe sama vnímat jako ponižující.

Skutečnost dokáže jazyk překroutit na různé strany, nizozemští Gézové (a bohužel i němečtí nacisté) přijali a hrdě nesli svá původně posměšná označení a ta ihned ztratila hanlivý nádech. Celá velká, krásná a mystická gotika se jmenuje podle svého původního označení za barbarské období.

Pro koho není hanlivé označení „černoch“, pro toho není hanlivé být černochem. Běloši se svým pojmenováním obvykle žádné problémy nemají, a jsou dokonce tak sebevědomí, že si bez problémů přivlastňují i hanlivé romské pojmenování „gadžo“. Spousta „bílých“ o sobě ve styku s Romy mluví jako o gadžech a nedělá jim to žádný problém, necítí se tím uraženi, protože vůbec nechápou, jak by mohlo být urážlivé být bílý. Až totéž budou moci dělat Romové, až i neromské společnosti přestane připadat příznakové označení Cikán, pak budou Romové skutečně společensky rovnoprávní pro sebe i pro společenství kolem sebe.

Bohužel to asi bude trvat ještě dlouho. Lidské skupiny (dělené podle rozličných kritérií) budou existovat i dál, a kde existuje rozdílnost, existuje většinou i hierarchie. Romové nejsou „ve skutečnosti“, „sami o sobě“, o nic horšími lidmi než neromové. Přesto mají ve společnosti určené hranice České republiky zřetelně „nižší“ společenský status než „neromští Češi“. Podobně ve světě obecně jsou Češi horší sorta lidí než dejme tomu Britové. Ženy mají stále ještě nižší přístup k politické moci než muži. Lidé z Evropské unie jsou pro libovolného

evropského celníka jiná kasta než lidé např. z Ukrajiny, Vietnamu či Pákistánu. A kde taková hierarchie není vyjádřena úředně, projevuje se oboustranná rozdílnost aspoň neoficiálně. Poznámkami o pakoších, o opičích či o rákosnicích.

Skupinová identita, útoky na jiné skupiny (takovými útoky jsou i vtipy), rasmus, to vše má jediný pramen: **nechuť k jinakosti**. Bylo by snadné tuto nechuť pomínout jako špatnou a překonanou, jako v naší krásné multikulturní době nepřijatelnou. Tím bychom ale zavírali oči před lidskou přirozeností, a to se nevyplácí. Vyhřezla by jindy, jinak a možná mnohem hůř. Nechuť k jinakosti má své příčiny. Mimo jiné možná pramení ze snahy o zachování rodu, ze snahy vyloučit z něj všechno cizí, nebezpečně se odlišující či nedostatečné. Proto jsou slepota či tělesné postižení pořád iracionálně příznakové a my je přejmenováváme a přejmenováváme a přejmenováváme, aniž bychom je příznakovosti zbavili.

Jak je důležité mít rasismus

Strach z jinakosti se v nejčistší formě projevuje ve svých nejodpornějších, rasistických projevech. Norimberské zákony zakazovaly ostře sňatky mezi Árijci a neárijci. Hrubé nacistické časopisy byly plné vtipů či „skutečných“ příběhů o tom, že Židé chtějí prznit německé dívky a špinit německou rasu. Nechvalně proslulý film *Žid Süss* byl o tom též. Nejprimitivnější rasistické texty všech ras a národů spojuje motiv „zkazí naše ženy“, „znásilní naše panny“, „touží odvést naše dívky a udělat jim svoje parchanty“.

Hesla o tom, jak je chtějí „cizinci“ odvést jejich „domácím“, „vlastním“ „rodným“ mužům vyvolávají i v ženách hluboký, podvědomý, kolektivní strach. Hitler měl nejmíň tolik příznavkyň jako příznavců. Ženy si stejně jako muži četly se sladkým

Pro koho není hanlivé označení „černoch“, pro toho není hanlivé být černochem. Běloši se svým pojmenováním obvykle žádné problémy nemají, a jsou dokonce tak sebevědomí, že si bez problémů přivlastňují i hanlivé romské pojmenování „gadžo“. Spousta „bílých“ o sobě ve styku s Romy mluví jako o gadžech a nedělá jim to žádný problém, necítí se tím uraženi, protože vůbec nechápou, jak by mohlo být urážlivé být bílý.

vnitřním strachem a stravující toužebnou nenávisť časopis *Der Stürmer*. Za bázní k cizímu je skrytý strach z ohrožení genofondu. Buď nekvalitou (proto podvědomá nechť ke slepcům či bezrukým) nebo cizostí. Nenávisť je ale silnější. Je totiž jako svým stínem provázena i podobně silnou přitažlivostí. Nechť k cizincům či jiným rasám je vždycky horší a krutější než nechť k vlastním tělesně postiženým. Je to nenávisť posilovaná nepřiznanou touhou.

Strach vyvolává *každá* jinakost, proto ty věčné nářky básníků o tom, že společnost není schopna přijmout výjimečnou osobnost. Ať jste černý mezi bílými, Pražák mezi Moravany, slyšící mezi hluchými, ale také muž mezi ženami nebo třeba tlustý mezi netlustými, vždy pocítíte jasné kolektivní vyjádření odstupe, přinejmenším občas. Děti vyjadřují tuhle antropologickou konstantu ve svých kolektivech nejčistěji, tedy nejkrutěji. Ale zopakujme: tato všude na světě vysledovatelná nechť (vyvažovaná, jak už to u člověka bývá, často zájmem o všechno nové a exotické) má své hluboké příčiny a důvody. Většinu z nich možná ani neznáme, ale nevyplatí se je pomíjet.

Co s tím?

Ano, co s tím? Přijmeme nenávisť k jinakosti jako nevyhnutelnou? Pozabýváme se (vzhledem k čím dál větší etnické i jiné rozmanitosti) v Evropě navzájem?

Stavět se dá na tom, že v nikom z nás není jen identita většiny, **každý je aspoň v nějakém ohledu menšinou**, někým „jiným“. Někdo je černochem, někdo slepcem, někdo anarchistou, někdo kardiakem, někdo Romem, někdo ženou, někdo intelektuálem, někdo abstinentem atd. Všichni v sobě máme zakódovanou zkušenost oběti a menšiny stejně jako zkušenost agrese a většiny. Všichni cítíme nechť k jinakosti stejně jako touhu se přiblížit k většině a k „normálu“. Pokud dokážeme tato svá

nastavení, programy, které v sobě máme vloženy, rozeznávat a upravovat, pochopíme i ostatní v jejich momentálních rolích a situacích. Nemá cenu se vyhýbat rasistovi v sobě ani menšině v sobě, strach z jinakosti doplňuje strach z většinovosti, ani jednoho nejsme ušetřeni. I něco tak tupého, jako je běžný český skinhead, by si možná dokázalo představit, jaké by bylo, kdyby ho do krve zkopala tlupička levicových intelektuálů. Rasismus má v naší duši své nezastupitelné místo, jde o to nenechat ho vyhrěznout do jeho odporných projevů.

Změna formy neznamená změnu obsahu

Vraťme se teď k vulgaritě. Totéž, co pro rasismus a pro kolektivní cítění obecně, platí i pro sprostotu. Vulgarita ve vztahu mužů k ženám, stejně jako vulgarita žen k mužům, je **vždy** součástí naší osobnosti. Má slušně velký význam pro reprodukci člověka, její lepší objasnění čeká snad na jednu z dalších analýz Jana Sterna.

Neznamená to, že všichni musíme mluvit sprostě. Znamená to, že každý z nás v sobě má svoje vulgární já.

A taky to znamená, že (jako každý přirozený lidský rys) vulgarita vždy u určité části společnosti hypertrofuje. Že stejně jako v každém společenství existují muži typu Marka Ebena, bude v něm také určité procento týpků (a nějaká ta týpka), kteří se budou chovat *příliš vulgárně* (příliš sprostě na normy, které má daná společnost nastavené – supervulgární japonský samuraj by se patrně podle evropských norem choval jako úžasný gentleman). Vždycky prostě budou nějací muži nějak hvízdát na ženy, i kdyby u toho nehvízdali. Změna formy neznamená změnu obsahu.

Chvála krutosti

Stejně jako vulgarita, i boj proti vulgaritě je antropologickou konstantou. Má stejný obsah jako boj za „čistotu“ toho nebo tamtoho. Vždy budou na světě čistotné Lenky Vochocové i špinaví Štefanové Švecové, kteří je budou ironizovat.

Na začátku jsme psali o tom, že **lidská skutečnost je to, co odolává i jazyku a mění ho**. Jako takovou skutečnost jsme si ukázali třeba hanlivost tělesného postižení, odlišnost rasy (jinak řečeno nechť k jinakosti) či vulgaritu. Není snadné smířit se s podobnou definicí skutečnosti (máme štěstí, že je to jen jedna z mnoha). Ukažme si ji ještě aspoň na jednom příkladu a skončeme.

To, co nám dnes přijde kruté (dejme tomu pohlavkování zlobivých dětí), bylo ještě pro naše prarodiče zcela běžné. To, co přijde

běžné nám (dejme tomu slepice existující celý svůj život na jednom místě velkochovu), by přišlo kruté našim prarodičům. I v dobách, které nám dnes připadají velmi krvavé a nemilosrdné (dejme tomu doba Attilova), existovaly věci, které se zdály moc kruté lidem tehdy. Dejme tomu: i v časech, kdy bylo běžné a společensky zcela přijatelné zabít válečné zajatce a uvrhovat jejich ženy a děti do otroctví, bylo zřejmě kruté tyto zajatce ukřižovat či narazit na kůly, jejich ženy podřezat a syny před uvržením do otroctví vykleštit. Co existuje bez ohledu na formu, jíž to nabývá, je *krutost*. Fakt, že jisté chování je ve společnosti považováno za nepřiměřeně násilné a zlé.

Co je skutečnost 11. aneb Trocha pseudofilozofických žvástů

V každé společnosti je vulgární, kruté (ale taky krásné, svaté a spravedlivé) cosi jiného. V každé společnosti je kdosi jiný postižený, kdosi jiný blázen a kdosi jiný černoch. Co zůstává, jsou koncepty *krutosti, svatosti, vulgarity, skupinové méněcennosti...*

Skutečnosti, která je za jazykem a mění ho, je tedy – slovo.

To slovo, které bylo podle evangelia na počátku. Zní to paradoxně, ale jen slova jsou schopna odolat jazyku. *Krutost, krása* či *jinakost* jsou slova, pojmenování, chcete-li Platonovy ideje, Aristotelovy formy či Baudrillardova simulakra (i to jsou samozřejmě jen jazykové nálepky a názvy, jazykové koncepty stojící za jazykem). Naše hluboce prožívaná zkušenost (zkušenost vulgarity, svatosti, krutosti atd.) se mění a podle svého si přizpůsobuje jazyk, ale zároveň ji k jazyku napínáme. Napřahujeme ji k pojům. **K idejím absolutní skutečnosti (krutost, vulgarita...), které jsou paradoxně zároveň simulakry, tedy znaky bez reality, jíž by označovaly.** Nedokážeme vymezit přesně, co je vulgární nebo kruté, proto znaky bez reality, ale známe vulgaritu i krutost, obě si dokonce dokážou přizpůsobovat náš jazyk, a proto jsou skutečností.

Závěr

Robert Holdstock popisuje v *Lesu mytág* divoký hvozd plný věčných hrdinů, postav stvořených z pověstí. Pohybují se v něm archetypy, třeba Zbojník (něco jako Robin Hood) či Král (řekněme Artuš), kteří bojují se starými mytickými příšerami a s dalšími mýty věčných zlodějů či rytířů. Žijí z toho, jak fungují v kolektivní paměti lidstva (podobný svět pro archetypy televizní se pokusili stvořit otec a syn Svěrákovi ve filmu *Akumulátor 1*).

William Butler Yeats píše v *Rose alchemice* o tom, že naše životy a osobnosti jsou jen chmýřím, pomíjivým naplňováním stále stejných schémat, která vyjadřují bohové či nejlepší literární postavy. Na světě je, bylo a bude nespočet Hamletů, Faustů, Quijotů i Diů, stejně jako Manon, Marií, Ariadné a Artemid. Jen tyto modely (a pro nás prázdná slova i věčné ideje jako *krutost* či *krása*) jsou věčné a doopravdy skutečné, my živí jsme jen sny této pravé skutečnosti. Možná na tom něco je. Vždyť i Shakespeare mluví jen slovy, když říká: „*To, co jmenujeme růží, nazváno jinak, vonělo by stejně.*“ Živý květ, který při psaní snad viděl, už se dávno rozpadl do prachu. A přece: bez něj a bez tisíce dalších dávno rozpadlých i ještě nevyrostlých květů by Shakespearova nádherná věta neznamenal nic. Platí pro každou z milionů skutečných růží, a tím zároveň pro *ideu* růže...

Začali jsme tím, že přejmenovávat podobnou „opravdovou“ skutečnost je sice činnost chvályhodná, prakticky ale skoro zbytečná. Slova (kolektivní pocity, osobní myšlenky, prázdné nádoby i věčné ideje), která jsou za slovy, dokážou jazyk naformovat a naformátovat podle svého.

Co z toho plyne pro nás? Většinu našich konstant, i těch špatných, jako je vulgarita, krutost, rasismus a nechuť k jinnakosti, nemá cenu přejmenovávat a rušit. Nepovede se to, vrátí se nám nečekaně zpátky. Tam, kde potlačíme rasismus, vyleze nenávisť národní či náboženská. Tam, kde zrušíme násilí fyzické, přijde nějaká forma teroru duševního.

Mnohem lepší než potlačovat hluboká hnutí v nás je taková hnutí poznat, přiznat a naučit se s nimi pracovat tak, aby nebyla tak nebezpečná. Přiznejme si, že ať jsme bělochy, černochy nebo třeba Asiaty, cítíme někdy nechuť k jiným rasám. Naučme se ji reflektovat a zpracovat, využijme ji k poznání sebe sama a nepokoušejme se ji zničit, ale přetavit v něco užitečného.

Přiznejme si, že jako muži máme občas potřebu dělat na ženy obscenní gesta, nebo je ponížít jinak a dát jim najevo nadřazenost. Že jako ženy dokážeme občas zneužít sexuality k dosažení svých společenských zájmů, řekněme k získání lepšího postavení v zaměstnání. Nezamlčujme si to, pracujme s tím. Nejen jako jednotlivci, ale i ve společnosti. Jde o kolektivní záležitosti.

Přejmenovávání, mazání slov a celá politická korektnost jsou jen jiné formy zamlčování. Zamlčování, skrývání a zametání pod koberec. Nic pod kobercem ještě nikdy nezmizelo. Ale může to začít hnit.

Štefan Švec

O
č
e
m
s
e
(
n
e
)
m
l
u
v
í

Extase československého filmu

Satira v československém filmu 30. let: Svět patří nám

Československá filmová tvorba 30. let nám v archivu zanechala tři svěží příklady tehdejšího satirického řemesla. Chronologicky prvním byl Gogolův (a Burianův) *Revizor* z roku 1933; satira klasická. O čtyři roky později vznikl snímek Jiřího Voskovce a Jana Wericha nazvaný *Svět patří nám*; satira politická. Těsně před vstupem nacistických vojsk do českých zemí, v prvních měsících roku 1939, se zrodila další zdařilá komedie Vlasty Buriana *U pokladny stál*; satira byrokratická. Alespoň tyto tři naprosto různorodé filmy tedy svědčí o tehdeším pestrém smyslu pro tento specifický žánr. Po minulé expedici do nemočenské pokladny navštívíme dnes československou demokracii v roce 1937.

Svět patří nám (1937) bývá ve většině současných televizních programů uvozen ano-

tačí „*slavná prvorepubliková satira*“. Jak to, že je natolik proslulá, že přestože bývá v televizi reprízovaná málo, jsou minimálně písně a některé scény součástí českého kulturního povědomí?

Může za to několik věcí. Film vznikl v době vážného ohrožení Československé republiky – premiéra se uskutečnila 30. července 1937. V tomto roce už je Hitler dávno etablován v čele Třetí říše jako vůdce a už rok uplynul od jeho vpádu do demilitarizovaného Porýní. Německo neustále stupňuje své územní nároky a Hitler (spolu s Konrádem Henleinem) volá po připojení Sudet k říši.

V tomto roce umírá prezident Masaryk, pokračuje občanská válka ve Španělsku a v Československu stále sílí nacionalistické tendence a snaha určitých skupin prosadit vládu pevné ruky. Vždy společensky aktivní tvůrci Voskovec a Werich proto vypouštějí do kin snímek *Svět patří nám*, který satirizuje demagogické politiky a jejich nečestné praktiky, ale hlavně se staví na obranu demokracie.

Proslulosti tohoto filmu přidává také zajímavý příběh o jeho dvojitém vzniku. Po úspěchu filmu *Hej rup!* a nešetrné nacionalistické kampani proti hře *Osvobozeného divadla Kat a blázen* se Voskovec s Werichem rozhodli na jaře 1935 přerušit divadelní činnost a odejít k filmu. Na rok 1936 naplánovali natáčení filmu *Golem* po-

dle jedné z dřívějších her Osvobozeného divadla. Do barrandovských ateliérů byl pozván francouzský režisér Julien Duvivier, který však nenašel s hlavními protagonisty společnou řeč a nakonec natočil Golema podle vlastních představ a bez Voskovce a Wericha.

Uvedení snímku do kin doprovázel soudní proces, v němž se V+W domáhali odškodnění za to, že Duvivier neoprávněně použil ve filmu části jejich původního scénáře. Čeští autoři uspěli a za vysouzené peníze mohl o rok později vzniknout film Svět patří nám.

Protinacistický snímek uspěl v kinech, ale rozhodně nemohl být promítán v nových poměrech po roce 1939. Nutno zde dodat, že představitelé hitlerovského Německa proti filmu diplomatickou cestou protestovali už po jeho premiéře. Nacisté se pak během války pokusili všechny jeho kopie zničit. V roce 1947 už proto byla v obnovené premiéře promítána pouze redukováná verze. Ta postrádala jednak ztracené scény, které se nepodařilo rekonstruovat, jednak film neobsahoval většinu záběrů s herečkou Adinou Mandlovou, která byla po válce obviněna z kolaborace s nacisty, a její přítom-

nost na plátně byla proto nežádoucí. Rekonstruovaná verze místy ztrácí dějovou linii, přesto svou vypovídací hodnotu má a díky vtipným výstupům V+W i po letech baví.

Diváci zřejmě vybaví píseň Stonožka, kterou Voskovec+Werich+Ježek napsali speciálně pro tento film (na jevišti Osvobozeného divadla tento optimistický song nikdy nezazněl). Nezapomenutelná je pak scéna Krupp Essen – jezte kroupy, v níž oba komici žonglují s ručním granátem, protože si myslí, že se jedná o konzervu s jídlem.

Režii vedl (stejně jako v případě úspěšného Hej rup!) Martin Frič, scénář napsal Formen. Pod tímto pseudonymem se skrývali čtyři muži – kromě Voskovce, Wericha a Friče ještě Karel Steklý.

Film se v případě V+W poprvé opíral o divadelní předlohu, hru Osvobozeného divadla Rub a líc (jen úvodní sekvence s obrem Lionelem byla inspirována scénou ze hry Panoptikum z roku 1935). Předěšlé tři snímky Voskovce a Wericha sice rovněž těžily z fragmentů uvedených již na scéně ve Vodičkově ulici, ale nikdy nepřejímaly celou dějovou linii. Tohoto pravidla se však tvůrci drželi částečně i tentokrát.

V interview k premiéře filmu Voskovec a Werich poznamenali: „*Námět čerpal z naší divadelní hry Rub a líc. Děj je ovšem velmi podstatně změněn, naše role, které v divadle se z velké části vyvíjejí před oponou, jsou na-prosto přepsány a řada epizodních výstupů, jež na divadle zůstávají v pozadí, je rozvinuta namísto vyškrtnutých zápletek příliš jevištních.*“

Rub a líc měl premiéru 18. prosince 1936, tedy uprostřed sezóny, což se v hojně navštěvovaném Osvobozeném divadle nestávalo ve 30. letech tak často. Pro neúspěch muselo být totiž staženo z repertoáru málo útočné představení Nebe na zemi. Hra Rub a líc byla oproti své předchůdkyni velice úspěšná, zaznamenala 188 repríz a vy-stačila divadlu až do konce sezóny 1936/1937.

V interview pro deník Národní osvobození Voskovec s Werichem uvádějí: „*Samo- zřejmě hrajeme Rub a líc raději, ne snad proto, že bychom tuto hru považovali za o tolik lepší než předešlou, jako ji považuje publikum, ale proto, že má tak neobyčejnou odezvu. Publikum je velice nevyzpytatelný diktátor. I když se mu líbí třeba hra, které si sami tolik nevážíme, přinutí vás v ní hrát lépe než v jiné, kterou má- me rádi my, ale ne publikum.*“

Stejně jako v případě filmu U pokladny stál (satiry byrokratické, viz článek v minu- lé DA) byl i Svět patří nám „nazkoušen“ na jevišti. Tento postup má několik výhod. Čas obvykle vynaložený na herecké zkoušky pro filmové účely může být využit jinak. A čas v ateliérech na Barrandově byl ve 30. letech nejdražším filmovacím artiklem.

V případě komedie si autoři vyzkoušejí, na které momenty publikum reagují a vyse- lektují nejpůsobivější vtipy. Navíc během jednotlivých repríz prochází představení ur- čitým vývojem a některé nápady dostanou (i zásluhou četných improvizací) postupem času další rozměr.

V samotné hře vystupují V+W jako Krev a Mlíko. Tyto postavy v prvním a druhém obrazu předstírají, že jsou aristokrati, ale postupně se připojují k obyčejným lidem a bojují proti Kazimíru Konrádovi, vůdci pruhovaných košil (narážka na Konráda Henleina).

Ve filmu se z Voskovce a Wericha stali dva bezejmenní kameloti, Kazimír Konrád byl přejmenován na Bernarda Liona. Zmi- zela postava paní Noelové, která tajně pod- poruje demagogického politika prostředky na jeho kampaň; ve filmu už jsou znázor- něny jen továrny koncernu Noel, který vy- rábí vše – od špendlíků až po lokomotivu.

Postava vůdce dělníků, kterou na jevišti i před kamerou ztvárnil Vladimír Šmeral, prošla rovněž několika změnami. Jevištní Josef Klokan byl přejmenován na Formana. V divadelní verzi se Klokan dozví, že paní Noelová je jeho matkou, tento motiv ve fil- mu také chybí.

Nevešly se do něj ani písničky z této hry (jedinou výjimkou je závěrečný pochod Svět patří nám, který inspiroval název filmu) a aktuální forbíny Voskovce a Wericha. Často se připomíná slavná předscéna s bernardýnem. Hladoví V+W spekulují o tom, že takový bernardýn by je určitě nasýtil. Jeden však myslí psa, zatímco druhý si slovo asociuje s cisterciáckým mnichem bernardýnem (členem řá- du svatého Bernarda).

Jiří Voskovec v knize Klobouk ve křoví uvádí, že dialog o ber- nardýnovi je v takřka kompletní podobě zachycen ve filmu Svět pat- ří nám. Jenže současná verze tuto rozmluvu nenabízí, což (i vzhle- dem k Voskovcově perfektní paměti) zřejmě znamená, že se tato část filmu nedochovala.

Ve filmu dostalo příležitost téměř totožné herecké složení jako na divadle. Pouze Jarmilu Švábíkovou v roli Markéty nahradila Adi- na Mandlová a part Jindřicha Plachty (jenž dal přednost jiným pro- jektům – v létě 1937 hrál v neuvěřitelných třinácti filmech!), který ztvárnil ředitele Harta, před kamerou převzal Jaroslav Průcha.

Snímek se těšil přízni diváků a kritiky, filmoví recenzenti však ne- opomněli zmínit souvislost až podobnost s jinými zahraničními filmy 30. let. Pasáž, kdy se Voskovec snaží sundat Werichovi z hlavy mříž po- mocí masivních továrních strojů, připomíná fragmenty z Chaplinovy Moderní doby, jež se dostala do kin o rok dříve, v roce 1936.

„Když jsme dokončili a sestříhali Svět patří nám,“ uvedl Jan Werich v časopise Film a doba v roce 1964, „dva dny před premié- rou jsme poprvé spatřili Moderní dobu, kde je řada obdobných scén. Pak někteří napsali, že jsme se zhlédli v Chaplinovi. Byla to svým způsobem směla, ale v duchu nás to těšilo.“ Voskovec a We- rich také snímek Svět patří nám „svému učiteli“ Chaplinovi věno- vali.

Závěrečná část, v níž nejdříve oba kameloti odhalí pokus o puč, chvíli nato vyhodí sklad zbraní do povětří a ve finále drží minutu ti- cha sami za sebe, už ale nese jasný rukopis značky V+W, kterým smysl pro absurdní komiku nikdy nebyl cizí.

Svět patří nám je posledním českým filmem, ve kterém se Jiří Voskovec a Jan Werich spolu objevili. Zdůrazňuji českým, protože se rozhodně nejedná o poslední film společný, dokonce ani o po- slední předválečný.

V roce 1938 se britský dokumentarista Herbert Kline rozhodl natočit dokument o situaci v Československu a jeho následném po- mnichovském okleštění. V+W jsou v tomto snímku zaznamenáni na prknech Osvobozeného divadla (zajímavé je, že natočit některou z předscén nenapadlo žádného českého filmaře) a na jednom ze svých zájezdů. Zazpívají i dvě písně – David a Goliáš v ukázce ze hry Těžká Barbora a pochod Proti větru na dětském táboře. Film je na- zván příznačně – Krize (The Crisis).

básníci & básničky

změřte síly s ostatními

literární soutěž
ortenova kutná hora

/ jednotlivé básně nebo cykly básní, celkově do 200 veršů / psáno počítačem nebo strojem, v 7 neoznačených kopiích / plus 1 list se jménem, adresou, datem a místo narození / adresa: M. Trdličková, Purkyňova 189, 284 01, Kutná Hora / uzávěrka soutěže je 31. března /

/ www.okh.cz /

Daniel Hradecký

Jehelník Ariadnin

Tuto knihu připisují Romaně Flemrové.

INSKRIPT:

BEZ NÁZVU

Nehledal bys mě,
kdybys mě nebyl našel.

Ivan Bunin

Na úpatí devátého kočičího života, zhruba tucet
podroušených kroků od písečného lůžka, v němž vždy a znovu
spočine proslulý trestný kámen mého i tvého údělu;
právě tam podstoupit rizikoterapii
a sunout se přehmaty do luzné tmy božího domu...

Otázka položená ŠPATNĚ jako DOBŘE položená mina
zastoupí ti cestu a požádá o oheň, ačkoli ví,
že jsi nefasoval ani červenou nit...

A tak žádný z Dvanácti, kteří byli vyzváni
opustit Všechno a jít se nadýchat čerstvého plamene,
žádný z Nich neříká, jak dlouho vzkříšený Lazar
pobyl v kruhu rodinném, než opětovně zarostl zemí...

A tak zcela mimo Říši počtů Pascalových ruksledů
stojí, co všechno od startovního výstřelu Času
nenávratně zmizelo z povrchu ženského...

Jen ti, kdo trpce VĚDÍ, kam s penězi, jichž není,
jen ti rovněž vždycky vědí, kam s očima
(ne že peníze budou a my nebudem;
právěže peníze nebudou a my budeme).

Podstoupit tedy rizikoterapii jako ten jediný
v srdci všeho, ten, který koná v nadčasové tísní
a pokládá otázky zásadně formou odpovědi.

RASKOLNIKOV, RODION ROMANYČ

Potřeboval jsem svou přepychovou vinu.
Stalo se včera večerem blíže Senného,
včera, a už dnes znám svůj luxusní trest
lépe, než můj jazyk zná můj chrup.

Porfyrij Petrovič, sokolník mé duše,
vrhá na mne pohled starých ikon, řka:
Dokud držím v ruce cigaretu,
nedržím v ruce nůž.

Soňo, cigareta zachránila víc duší,
než zahubila těl.

Němec spočetl, že zástup Číňanů,
vstupujících do moře, nevyhladí Čínu.
Jsem Číňan, který strhne a povede zástup,
a ty jediná, Soňo Semjonovno,
pochopíš a odpustíš
něco tak neslýchaně groteskního,
jako byla včera večer v domě Vjazemského
moje sebevražda sekýrou.

SOŇA MARMELADOVOVA

Přišla jsem k tobě
jako housle ke svému slepci,
bezbranná jako město práce po půlnoci.

Ihned sis mne, prý pro mé bezpečí, ponechal uvnitř.
Nosíš ode mě klíč jako revolver
s jediným nábojem.

Můj otec nezemřel, on doslova oprýskl ze světa -
věděl a nedbal, že ďábel je vrchní lovčí, že
stojí vždycky po větru a nikdy nemá rýmu...

Přišel jsi ke mně, čerstvě popravený,
čekat, až město povstane popelem?

Samou zlostí zabloudil jsi ve vlastním pokoji,
noc byla velmi mladá, hrozil ses vidět,
jak stárne, šílenství přestávalo být maskou,
hrozilo blýsknout se už konečně pěstěnou tváří,
umínil sis koupit vězení a pronajímat dům po cihlách,
bylo tě příliš mnoho
a už už velel jsi rozchod.

Tehdy jsem ve výmolu tvé cesty vykvetla já,
kaktusový květ.

Půjdu s tebou, kam musíš, Rodo,
a než nás ochutná země, dobře budem živi
jako všechny děti
z lovu bílého ptáka
za nehlubšího novoluní.

BETTINA VON ARNIM

Splním ti tři přání, ale jen tři,
rozvažuj dobře, rybáři,
řekla zlatá ryba...

Jenže jak je to dávno, co jsme
hráli opilost dešťovou vodou ze zahradní konve
tak přesvědčivě, až jsme byli skutečně na ultimo
pod obraz, z čehož můj nápadník baron B. omdlel
a ještě v bezvědomí prchal nocí do Výmaru?

Ne, moje srdce dnes, po letech a dětech,
toť mizerný a spěšný překlad do němčiny mlh
z jazyka kdysi hadího, mrštného, rozeklaného,
mysli si o tom, co nechceš...

Dnes bych nikoho nepobavila ani na mučidlech.

(Snad jen to naplňování manželství není bez vtipu.
Říkám ti, ten Arnim nezadá si s tvými kuriozitami:
Když už ukořistil pro své lože rusalku,
proč tajně běsní, že mu rodím
samé rusé Prusy?)

Ernste, já děkuji nebesům, že už nemiluji.

A naše dávné nekonečné hovory v tratolištích podzemních parků,
hovory, které nikdy neuvázly v jediném polibku?
Věř mi, to byla vůbec jediná možná láska -
ta, co se nic nenaučila od života.

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN

Ujišťuji Tě, moje milá Betty, i já
Ma Donně Logice byl jsem kdys, letmo, jak se patří,
představen, vynachválen a zapomenut:

Všichni lidé jsou vejce;
Aristotelés je člověk;
tudíž Aristotelés je vejce.

Jak ale poznat pravou princeznu v zástupu
duplicitních přízraků?
jedině podvodem kouzla, jemuž předcházela
oběť.

Sekyra na zdi katovny se zřetelně usmála,
sotva jsem přestoupil práh
tvé bolesti. Můj Bože, mám právo mít strach?
Vždyť draci jsou jen v pohádkách...

Bohužel - pohádky jsou.
Tedy jsou i draci.

NAUSIKAA

Mýlíš se, Odyssee, komický cizinec,
pronásledovaný bohy, jež nikdo neviděl
a pronásledující domov, který netouží vidět tebe,
ve mně se mýlíš –
i já mám svou vědu žízně.

Jsou duše, které se zvrácenou hlavou
lapají ústy dešťový příval
a jiné, jež těžknou hltáním
tvrdých studničních vod.
Blankytné a indigové duše
po okraj plní kratér světa, dvě hojnosti,
které nikdy nepocítí nutnost zmnožení
v náročné alianci dne a noci
na jediné svislici nebe a země.

Ale jako už tolikrát nastane suchopár,
kdy nebe je šťastné po celý rok a nedá
jediné slzy, kdy hrdlo studnic sevře se
pískem.

Tehdy se dva naleznou a spojí své bezmoci
v jednu moc, aby zahynuli navzájem v očích
a vzpomínce druhého. Tak
k početí je zapotřebí pouště
a sebeusilovnější hledání je jen čekáním.

ODYSSEUS

Já jsem to byl, kdo objevil Indii,
když mě mrákoty bohů pohodily u fajáckých břehů,
ačkoli, syt svého příběhu, toužil jsem
už jen nastoupit půst pozdního manželství
a ustoupit v hrob domova.

Kdo ji neokusil, nezná ji, žízeň ztroskotání.

Věz, že tělo trosečníka miluje sladkou vodu,
nikoli královskou dceru, jež mu ji podává
v lastuře, sama takovou lasturou, vápenatou
skořepinou na poctivost či hru, panenství nebo budoucnost.

Nausiko, jsi krásný sen v bronzovém zrcadle věčnosti,
já jen bídná skutečnost s železným mečem času.

Pochop tedy, proč se musím chovat jako hulvát
s intelektem měsíc mrtvého hovna, proč žádám
jen oběd ze syrových jater, kus hrubého oděvu
a prachy na další cestu, a od tebe
jen tu nejhorší vzpomínku na sebe,
neboť právě byl vztyčen první gnómón,
poprvé rafinován kaučuk dějin
a já četl v životě jedinou knihu, tu však bez oddechu
jediním hltém, chtěje stůj co stůj zvědět,
kdo je vrah.
Byla to učebnice relativistické fyziky...

VINCENT VAN GOGH

Umění je všechno, co uráží špatný vkus.

Já ale nejsem Francouz,
abych uměl s náležitou grácií trpět takovým poznáním
a kohoutí hřebínek mi nezduří krví pýchy,
že je skrze mě země bídnejší o jeden bon-mot.

Celá vířivá souhvězdí denní i noční krásy
byla mou jedinou večeří,
než si mne našla ta slova, sedm slov,
zatímco já hledal ve vrbových alejích sedm sou.

Tehdy jste usoudili, že můj chorobopis
dosáhl právě jateční váhy.
Občané Arlesští, nemám vás rád,
to ale neznamená, že vás nemiluji...

A ty jsi, Kristýno, odešla jednoho dne,
prostě protože jednoho dne každý odejde.

Já odcházím dnes – krokem pravda vlekřejším,
než jsem zamýšlel –
snad byl vypůjčený revolver ještě horší šuft
než jsem já střelec, nebo snad mé srdce bilo na jiné straně,
než jsem se domýšlel ve své jediné ctižádosti.

Ta nyní stoupá ke stropu kouřem mé poslední dýmky.
Ale jedno přání bych měl:
Umět hrát dokonale, překrásně, řekněme na příčnou flétnu
a aby o tom nikdo neměl tušení... nejvýš
dva tři mlčenliví přátelé.

CHRISTINE MARIE „SIEN“ HOORNIKOVÁ

Dnes bys mě už nepoznal
v téhle sibylské babici na tančící sesli
našeho Leydenského šenku, kde absintuji
za strašlivé úsluhy mužům, jejichž tváře
hrají jediným barevným tónem nedobrovolných dárců krve;
kde věčné glogloglogregoriánské zpěvy
všech nás komunardů rumu nesou se dýmem
rodinných spálenišť nad mými deseti mílemi
cigaret denně.

Čas, který podle naobědvaného mínění hojí rány,
dávno obdařil mě podagrou a abulíí
výměnou za oba vaječníky – ale pokud si k tomu
nepřivzal i mou paměť, byls to ty, Vincente,
kdo jednoho dne odešel za svou Psí hvězdou
(ve chvíli, kdy měli jsme v kapse jako týden před stvořením světa
a vši nám v kredenci hráli na hřeben)
a nepříčetně střízlivý houknul na rozhodnou:
„Holka krev a mlíko není košer, jak stojí psáno...“

To je skončeno.
Za všechna ta léta odpustila jsem 77 kořalům.
Netušíš, jak je to snadné. Nechápeš,
že právě na tomhle vůbec ještě stojí svět.

Jak se to ale proboha dělá, odpustit
střízlivému?

TED HUDGES

Hle, sýkorko zimomřivá, miláčku Sylvie, co jsem dnes napsal:

Hodina první, z okna se vrhni
 když hodina druhá už bije
 a duha se v hodině třetí
 nad pahorkem smetí tu zjeví,
 tu mizí, vždyť čtvrté je cizí
 co pátá zas vrací, pak přeletí
 ptáci, však šestá než mine - hled
 barvy jsou jiné a o sedmé
 šílí, co žije jen chvíli
 a osmá k nám chvátá, nuž
 chopme se dláta, než devátá
 zboří, co v slzách jsi tvořil
 ach! desátá rychlá ta sotva
 si dýchla - teď hodinu k půlnoci
 není už pomoci, když v okamžik
 příští svět o zvon se tříští -
 to dvanáctá, krutá a hlava než
 dutá. Hej! Nač čekáš, vtrhni
 ty jediná
 první!

No, co říkáš, není to konečně zase báseň? Zdá se, že zdejší ovzduší poezii svědčí. Myslím, že tuto a jiné práce z poslední doby zadám zdejšímu akademikům ještě do letošního almanachu. Cítím se skvěle. Pevně věřím, že i Tobě a dětem se daří znamenitě v tom hrozném Londýně a že se brzy, nejpozději napřesrok, slibuji, shledáme. Líbá Ted.

SYLVIA PLATHOVÁ

Narodila jsem se, ale nerada.
 Krátce: Nejprve jsem nemohla nechtít
 a posléze bylo pozdě.
 Ke cti svých rodičů dlužno uvést,
 že mé početí bylo jejich prvním a posledním
 angažmá ve věci rozmnožování
 možného neštěstí. A pokud výraz rodič
 zní jako nějaký elektrotechnický termín,
 nemohu za to.

Poprvé jsem umřela asi v pěti letech,
 když mi trpělivě vyložili, že z dobrých důvodů
 nejsou výpravy na blízké hvězdy
 v dohledné době možné.

To ostatní už znáš, Tede, nachový trubče, létající rybo,
 čímž nijak nemíním, že chápeš a tedy stojíš mimo
 hru a nebezpečí.

Proto opět jen krátce:
 Zoufalství je nejvybranější ze zakázaných ctností.
 Není snadné jí dosáhnout. Není možné jí odolat.
 Pochybná atletická disciplína bez rekordu,
 hra, jejíž pravidla smějí znát jen poražení...
 Ale naděje neumírá poslední, to nejprve musela by žít,
 ta neumírá nikdy.

A tak i ty jednoho nepřiliš vzdáleného jitra
 uslyšíš líbezný ptačí zpěv,
 jenže tentokrát to bude muzika strašnější
 než krákor hrůzy opilce,
 který ponejprv v životě vystřízlivěl.

X. Y.

Jedno je jisté. Mohl jsem být
krásný, dobrý, cílevědomý, střízlivý
a pravdomluvný, dobrodějný, trpělivý,
shovívavý, opatrně rozumný, rozumně
milující a tedy věčně mladý,
odvážný, vážený a tedy nakonec
i poctivě pohřbený, dobře mrtvý
a tedy šťastný jako všechen svět
a každé století,
jen kdyby mě máma nebyla zavčas
nepotratila do žlabu
našim dvěma hubeným kozám –

JARUŠKA
VESELÁ

To na mě usmála se Štěstěna
jen po stručném zaváhání, že nedožila
jsem ani plná dvě léta, beztak hladová
a jako vždycky meziválečná...

Zemřela jsem první a nemusela se učit počítat
své mrtvé.

Rovněž neměla jsem pokdy naučit se strachu –
z bílé lásky mléka nemoc vdechla mě přímo
do lásky, o níž není možná věda;
žádná touha nestihla mě ohrozit,
ta jateční pistole každé dospělosti.

To mě si vybrala Štěstěna k políbení,
že nedorostla jsem věku, v němž nelze neuvázat se
ve válce stoleté v službu naději
a nesetrvat zde v čekání na měď hubeného žoldu,
ačkoli hodinu před výplatou vždycky někdo beze jména
uprchne s plukovní pokladnou;
a utěšovat se vespolek vždy znovu stejnou báchorou,
že peníze byly rozdány chudým, jejichž množství
se neumenšuje, kterých je stále znovu stejný,
protože nekonečný počet?

Snad dvou radostí života měkce želím:
Řemesla řeči a umění lži, těch cest k sobě.
V tom mé jediné smutno – když vidím, mrtva,
jak je pravda s vršícím se věkem živého světa
sama se sebou
ve stále sporadičtějším písemném styku.

JULIUS ZEYER

Jak ten kokoš na vejcích sedím
ve své sklepní Milešovce a monitoruji
pasáty duše, zda přece se neuvolí odchýlit
svému osudu, dobře však vím, že této jediné milosti
muselo by předcházet přepólování všeho zemského
magnetismu, a to se nestane tisíc let a kdyby
přece, i to bylo by záhy součástí trestu...

Třikrát za třiatřicet let byl jsem vyzván k tanci –
třikrát za třiatřicet let
ozlomvaz zalistoval jsem ve svém brevíři výmluv:
Že zlámané kosti příležitostí dosud bolestí
předpovídají sled okluzních front je znamením,
že učinil jsem správně,
zmarniv v zárodku možnost zničit druhému život.

Ve svém sklepním vídrholci
držím tmou, aby nemohla mít tebe.

Zima bylo, bláto bylo,
cikáně se narodilo.

Kámen do vody
a jazyk na lodní uzel.

ZDEŇKA BRAUNEROVÁ

Přistihla jsem je v průjezdu a nevím odkud
slétla mně slova do hnízda smíchu. Křikla jsem:

Vy dva že se milujete?
A už jste svou lásku podrobili zkoušce na alkohol?

V ten mžik amfora májové šalby pukla,
olejové siluety roztratily se sobě po noci...

A já už se nesmála té kolozubé láji, protože,
Julku, kam nás dva zaveze zítra omnibus nálad?
Bude se vystupovat na Smíchově, nebo si to
od počátku v mrákotách hasíme do Hrdlořez?

Já nevyprošuju sobě nic, ale ty, ty
si nezahrávej s papírovými nůžkami tolerance:
Snad jimi vykleštíš nenávist, z akce tím ale
vyloučíš i lásku...

Proto:
Hrách sviním, aby byl z čeho masopust!
A perly o zeď, aby se prolomila,
neboť zdi nesnesou krásu.

Meziboří, listopad–prosinec 2006

Kvítky na tubetějce

Soudruzi mají opět ně pocit lidské důstojnosti

Minule jsme mluvili o tom, jak aparát KSČ chtěl v roce 1950 reorganizovat práci hlavního deníku – Rudého práva. S dosti odvážnou kritikou práce novin vystoupil vedoucí redaktor a člen redakční rady Miroslav Kárný. Také jsme už prozradili, že o rok později skončil na Kladně jako ti skřivánči na ni ti.

Dnes tedy pokračování. Tahle tubetějka vykvetla na podhoubí procesů a vybuchla do krásy v době zatčení Rudolfa Slánského. Zdatně ji, jak uvidíme, přihnojovali zbabělci a kariéristi. Byla to doba, kdy se špatní bi-

li s ještě horšími. Doba, kdy nikomu – zdá se – nebylo zatěžko proschůzovat dobrovolně noc a žádat tam svého šéfa, aby se omluvil za to, jak řídil redakci, a způsobil si tak problémy do konce života. Tohle se prostě chápe opravdu jenom těžko.

Do děje vstoupíme 17. října 1951, kdy se konala celoredakční porada Rudého práva. Nálada, že mráz z Kremlu je proti tomu jarní vánek. Celá akce odpovídá v Čechách oblíbené taktice, napadnout své nadřízené ve chvíli, kdy se nemohou bránit. Redaktoři se rozhodli potopit v krizové době své vedení a šli na to po bolševicku tak ostře, že i zpráva aparátu strany pro Gottwalda se od jejich počínání dost zjevně distancuje:

Na celoredakční poradě Rudého práva dne 17. 10. 1951 se v širším měřítku rozvinula ostrá kritika vedení redakce Rudého práva, zejména s. Kárného, který vykonává nyní funkci vedoucího redakční rady /vedoucí redakční rady s. Koucký je rok v sanatoriu/ a soudruha Friese, vedoucího sekretariátu redakce. Bezprostředním popudem k této kritice byla zpráva o referátu s. Gottwalda na poradě předsedů a vedoucích tajemníků krajských výborů KSČ s dodatkem, který jsme soudruhům tlumočili, že soudruh Gottwald opět ně na této poradě vyslovil hlubokou nespokojenost s Rudým právem. Na této redakční poradě vystoupilo v dis-

kusi 43 soudruhů, kteří ostře kritisovali dosavadní systém práce, vytvářející z redakce bezduchou mašinerii.

Slabinou této kritiky bylo, že se odehrála za nepřítomnosti s. Kárného, který těsně před tím odejel s delegací novinářů do Sovětského svazu. Před tím několikrát, zejména v prověrce na podzim roku 1950 a potom na celoredakční poradě v červenci 1951, kde s. Bareš přímo tlumočil hlubokou nespokojenost s. Gottwalda s Rudým právem, se kritika za přítomnosti s. Kárného nikdy nerozvinula, ačkoliv jsme přímo osobně poukazovali na jeho chyby a celý nesprávný systém v redakci.

(...)

Výbuch nespokojenosti pokračoval v diskusi v desítkách, na členské schůzi strany dne 30. 10. 1951 se pak objevily hlasy, které obviňovaly s. Kárného a s. Friese ze škůdcovství a projevíly se tendence vynutit si řešení celého případu za nepřítomnosti s. Kárného a postavit Ústřední výbor před hotové řešení. To se ukázalo zejména na členské schůzi závodní organizace dne 8. 11., kdy byla předložena resoluce, žádající ÚV, aby odvolal s. Kárného z funkce člena redakční rady a z redakce Rudého práva vůbec. Na návrh soudruhů byla tato resoluce pozměněna v tom smyslu, že po návratu nemá s. Kárný vykonávat funkci v redakci do té doby, než jeho záležitost bude vyšetřena.

Soudruh Bareš navštívil s tajemníkem ÚV KSČ s. Novotným redakci Rudého práva, kde mluvili s místopředsedou závodní organizace s. Kovaříkem a některými členy redakční rady, že takové usnesení několik dní před návratem s. Kárného ze Sovětského svazu je nesprávné a že jsou nesprávné a nestranické všechny tendence, které se snaží vynutit si řešení celého případu za nepřítomnosti soudruha Kárného. Bylo zjištěno, že na schůzi dne 8. 11. na příklad soudruh Opavský přímo obviňoval členy redakční rady, že se prý jejich záměr podařil a že se podařilo řešení oddálit až do návratu s. Kárného. Soudruzi Novotný a Ba-

reš dohodli se se soudruhy v Rudém právu, že podobné kverulantské a rozkladné tendence musí být potírány a že okamžitě po návratu s. Kárného bude svolána celoredakční porada za přítomnosti jednoho z tajemníků ÚV KSČ a že celá kritika bude projednána.

Prvá část této celoredakční porady se konala po návratu s. Kárného a za přítomnosti s. Bareše v pondělí 12. 11. 1951 a trvala od 6 hodin večer do 1/2 4 hodiny ráno, druhá část se konala dne 13. 11. 1951 a trvala od 5 hodin večer do 1/2 8 hodiny ráno. Vystřídalo se v diskusi 40 debatujících a poněvadž program nebyl vyčerpán, má být porada zakončena na schůzi 15. 11. 1951.

(...)

Velmi neblahý stav byl v redakci pokud jde o kritiku a sebekritiku. Soudruzi, kteří se pokoušeli kritisovat vedení redakce, byli ironisováni a zesměšňováni a v některých případech se dočkali msty. Ovzduší v redakci bylo dusné a řada dobrých soudruhů na redakční poradě mluvila o tom, že nynější výbuch kritiky znamená pro ně mezník v jejich životě, že mají opětně pocit lidské důstojnosti.

Vedle této ostré, ale stranické a z valné části spravedlivé kritiky se objevily i projevy kverulantské, různé tendence, jejichž výsledkem by bylo vytvořit ovzduší všeobecné vzájemné nedůvěry, politického a morálního rozkladu redakce, rozleptání pracovní disciplíny. Tyto tendence se projevíly zejména v pokusu zúžit celou otázku jenom na osobu Kárného a Friese, zabývati se dohady, zda-li jednali neúmyslně, nebo zda-li úmyslně škodili straně, ve vytváření detektivní atmosféry, v jejich obviňování v tom, že v redakčních věcech, týkajících se organizačně-stranických otázek, se obraceli na Švermovou atd. Jde tu jednak o vysloveně kverulantské živly, které samy mají vážné kádrové nebo pracovní závady; tyto živly se snaží odvrátit pozornost od nedostatků Rudého práva a vytvořit si určitou autoritu v redakci jako "bojovníci" proti Kárnému a Friesovi. Jednak jde tu také

o mladé a nezkušené soudruhy, kteří neznaří metodu stranické práce, správné uplatňování kritiky a sebekritiky, kteří se stávají někdy obětí kverulantů a napomáhají tak vytvářet v redakci situaci bezvládní a všeobecné nedůvěry. Nebezpečnou zbraní rozkladných živlů v redakci je demagogie s různými sociálními požadavky ve prospěch redaktorů, s požadavky zvýšení platů, opatřování bytů, zdravotní péče atd. Je zneužíváno na příklad toho, že redaktori Rudého práva nejsou klienty Státního sanatoria. Bylo by žádoucí, aby redakce Rudého práva jako fakticky jedno oddělení aparátu ÚV KSČ, se podílela na výhodách Státního sanatoria.

Mezi kverulanty na příklad je možno zařadit s. Jindřicha Opavského z Gottwaldova, který v poslední době byl kádrovým referentem redakce, ale na upozornění kádrového oddělení ÚV KSČ byl z tohoto místa odvolán a přeřazen na redakční práci. Opavský po Mnichově utekl do Rumunska, pak byl v Jugoslávii, pak se dobrovolně vrátil do protektorátu, na doporučení Landratu se dobrovolně hlásil do Německa na práci a je krajně podezřelým živlem. Letos v létě napsal dopis soudruhu Slánskému, v němž žádal, aby nebyly uveřejňovány články s. Pastyříka, člena ÚV, v Rudém právu a obviňoval s. Pastyříka ze spojenectví s Holým. Na redakční poradě vystoupil jako obhájce sociálních požadavků redaktorů.

S. Mašín je mladý soudruh, původem ze závodu Křižík, má určitou oblibu v redakci, ale je krajně neukázněný a jeho jednání, ať už je vedeno jakýmikoliv motivy, objektivně působí k politickému rozkladu v redakci. Tak s. Mašín po kritice s. Friese se dostavil k bezpečnostnímu referentu tiskárny Svobody a žádal provedení bezpečnostních opatření proti Friesovi, protože prý je nebezpečí jeho útěku do zahraničí. O několik dní později napsal dopis s. Gottwaldovi, z něhož jednak vyplývá, že nemá důvěru ani v sílu stranického kolektivu, ani ve stranický orgán, ani ve státní bezpečnost a že vznáší přímé obvinění ze škůdcovství. Po té na redakční poradě jednak vlastně

Moje vina před stranou je především v tom, že Rudé právo neplnilo své úkoly, že bylo tupou zbraní strany, denně nebojovalo, účinně nevychovalo, neagitovalo, neodpovídalo na otázky, nedrtilo nepřátelskou lež. Hlavní příčinou toho stavu bylo moje vedení redakce, moje činnost, režim, který zde hlavně mojí vinou vládl, který nemobilisoval redakci, k plnění bojových úkorů, neopíral se o ony velké pracovní rezervy v redakci, ale který naopak brzdil jejich aktivitu...

projevil i nedůvěru v s. Gottwalda, protože o všech těchto věcech v různých nedoložených podezřelých znovu mluvil, aniž by vyčkal výsledků šetření a při tom mluvil o nich jako o vlastních ‚pochybách‘, které potřebují rozptýlení. Z jeho obvinění je závažný jeden fakt, že s. Fries byl v roce 1947 (...) poslán Novým do Anglie, aby zde studoval v Daily Worker systém redakční práce. Ovšem takový fakt bez dalšího šetření ještě nedává možnost paušálního obvinění.

Tak takhle vypadala kritika v 50. letech, pochybné úmysly, zákeřná argumentace a bonzáctví. A teď přijde sebekritika – a snaha o polepšení hříšníka – tady už jde o existenci a holý život. Důstojnost a sebeúcta stranou.

Ve středu ráno vystoupil na schůzi se sebekritikou s. Kárný, který přiznal nesprávný režim v redakci, který podvazoval iniciativu, bezduchou byrokratickou přeorganisovanost a potlačování kritiky a sebekritiky. Příčiny vidí v tom, že jednak nestačil na svůj úkol, že má špatné osobní vlastnosti, že vyrostl za éry Nového a převzal mnohé jeho metody a konečně příčinu vidí i v tom, že se sekretariát ÚV málo staral o Rudé právo. Přiznal také, že zasahoval do prověrky a do vypracovávání posudků. Odvolával se při tom na usnesení sekretariátu. V další části své sebekritiky se zabýval drobnými fakty a faktíky, jimiž ho soudruzi obviňovali a pokusil se tak celou kritiku rozmělnit a odvést na cestu hádání o jednotlivá drobná fakta. Také Fries po něm prováděl sebekritiku, zabýval se v ní většinou svou vlastní osobou, psychologickými kořeny jeho nesprávného poměru k lidem, vylíčil se jako bezvýhradný a bezduchý vykonavatel všech rozkazů Kárného a mluvil také o existenci kliky v redakci.

Situace v redakci Rudého práva je do značné míry trestem za to, že jsme příliš dlouho otáleli s reorganizací. Kladné je, že poprvé po mnoha letech se v redakci rozvinula široká kritika a sebekritika, že značně stoupla poli-

tická aktivita členů redakce, že u většiny soudruhů se projevuje chuť do práce, vůle pracovat novým způsobem, učinit z Rudého práva takový bojovný list, jak to žádá s. Gottwald. Na druhé straně je situace redakce Rudého práva vážná, otevírá možnosti kverulantským a rozkladným živlům, oslabuje disciplínu, pracovní úsilí a ohrožuje chod listu. Je třeba rychlého řešení zásahem stranických orgánů. Nejsprávnější cesta by byla nyní, aby urychleně byla ustavena komise za účasti oddělení agitace a propagandy ÚV, která by stejným způsobem, jak byl reorganisován aparát strany, vypracovala návrh na reorganisaci redakce Rudého práva. Úkolem této komise by bylo, aby probírala všechny redaktory a zaměstnance redakce, rozdělila je do tří kategorií a navrhla, kteří soudruzi mají v redakci zůstat, kteří mají odejít a o kterých se má rozhodnout. Dále, aby komise navrhla redakční radu, rozdělení zodpovědnosti za jednotlivé pracovní úseky, rozdělení rubrik, návrhy na vedoucí rubrik a pevné zadělení (sic!) všech soudruhů na jednotlivé pracovní úseky. Za vzor reorganizace je třeba vzít systém práce v redakci Pravdy, ústředního orgánu VKS/b. Návrh reorganizace je třeba předložit Organizačnímu sekretariátu ÚV KSČ do konce listopadu 1951.

Redakční schůze tedy skončily a vedoucí propagačního oddělení ÚV poslal svým soudruhům z vedení doporučení, jak celou věc řešit. Do konce listopadu. 21. listopadu 1951 napsal Miroslav Kárný Ústřednímu výboru KSČ tento dopis:

Vážení soudruzi,

byl jsem pozván soudruhem Barešem na redakční schůzi Rudého práva, abych dal Ústřednímu výboru strany písemné vyjádření ke kritice a obviněním na mou adresu.

Cítím svou velikou vinu, že jsem poškodil stranu na místě tak citlivém a důležitém jako je ústřední orgán strany. Uvědomuji si politický dosah těchto škod s hlediska velikého poslá-

ní naší strany i to, že mně musí stihnout tvrdý trest.

Ještě před krátkou dobou jsem byl přesvědčen, že obětavě pracuji ve prospěch strany. Schůze, kterých jsem se minulý týden v redakci zúčastnil, mne z této falešné představy vyléčily.

S počátku jsem to všechno nechápal. Obrazem toho bylo i mé vystoupení na jedné z těchto schůzí. To byl vykřičník za tím, jak jsem se vyvinul a s čím mám nyní vůli definitivně skoncovat.

Moje vina před stranou je především v tom, že Rudé právo neplnilo své úkoly, že bylo tupou zbraní strany, denně nebojovalo, účinně nevychovalo, neagitovalo, neodpovídalo na otázky, nedrtilo nepřátelskou lež. Hlavní příčinou toho stavu bylo moje vedení redakce, moje činnost, režim, který zde hlavně mojí vinou vládl, který nemobilisoval redakci, k plnění bojových úkolů, neopíral se o ony velké pracovní rezervy v redakci, ale který naopak brzdil jejich aktivitu a iniciativu, odpolitisoval jejich práci, vedl je k rutině...

Tak začíná sebekritika Miroslava Kárného, kterou – jak se tehdy zdálo – končila jeho politická i novinářská kariéra, což tehdy bylo vlastně jedno a totéž. Bareš ale jeho dopis předal dále až 29. listopadu. Strana totiž měla najednou plné ruce práce s docela jiným případem. 23. listopadu 1951 byl Státní bezpečností zatčen Rudolf Slánský, zbaaven všech funkcí a obviněn z velezrady. A tak i do „případu“ Kárného a Friese vstoupil nový prvek. Patrně to je i z dopisu, který Gustav Bareš napsal ke své zprávě pro ÚV a pro Klementa Gottwalda:

Vážený soudruhu,
v příloze jsou materiály, vztahující se k diskusi, která od 12.–15. listopadu t.r. probíhala na celostátní poradě Rudého práva:

1/ Zpráva soudr. Bareše ze dne 14. XI. 1951 o prvých dvou dnech diskuse v redakci

a zpráva soudr. Švestky o průběhu předchozí schůze organizace KSČ v redakci;

2/ Závěrečné slovo soudr. Bareše;

3/ Sebekritika s. Kárného.

Na podkladě diskuse v Rudém právu schválil Organizační sekretariát ÚV dne 15. XI. 1951 vytvoření komise, která připravuje návrh na reorganizaci redakce.

Plním slib, který jsem dal soudruhům v redakci, že budu co nejdříve informovat s. Gottwalda a ÚV a rozesílám proto tak obsáhlý materiál, který má sloužit Politickému sekretariátu k předběžné informaci s tím, že souhrnný návrh reorganizace bude projednán v Organizačním sekretariátě a nejdůležitější kádrové návrhy i zpráva budou předloženy Politickému sekretariátu.

Materiály z diskuse v Rudém právu mají svůj význam i vzhledem k posledním událostem ve straně. Kárný a Fries, kteří byli nyní v redakci podrobeni ostré kritice, byli v r. 1946 prosazeni Novým na vedoucí místa a za přímé pomoci Slánského byl tehdy zlomen odpor redakce proti Novému a Kárnému. Tehdy si Slánský také vymínil, že kulturně propagační oddělení nemá právo zasahovat do Rudého práva a že Rudé právo podléhá přímo jemu. Tento stav trval fakticky až do března letošního roku, kdy zodpovědným za redakci by určen s. Bareš. (Všimněte si té bezostyšné chvály sebe sama a toho, jak se Bareš umně před Gottwaldem vymezuje vůči Slánskému, se kterým stejně jako všichni v aparátu strany do té doby pracoval a který Bareš ostatně na jeho místo v onom březnu ještě jmenoval.)

Několikrát jsme upozorňovali na stav v redakci ústředního orgánu strany, kde byl udušen veškerý politický život a kde každé zánícení agitátora bylo utopeno v chladné vodě bezduché mašinérie. Již 1 1/2 roku jsme doporučovali odvolání Kárného a Friese, avšak nikdy jsme nedocílili úspěchu. Je tedy možno bez zveličování říci, že režim Kárného a Friese v redakci stál pod ochranou Slánského a byl součástí toho protistranického systému, který Slánský zavedl i na jiných úsecích.

Pokud jde o závěry, které byly na celoredakční poradě učiněny, domnívám se, že byly v podstatě správné v tehdejší situaci. Solidarisoval jsem se s kritikou vznesenou proti Kárnému a Friesovi a označil jsem jejich systém za straně nepřátelský, za udržování systému buržoasní žurnalistiky, sabotování sovětských zkušeností. Jako hlavní úkol byla vytyčena základní reorganizace redakční práce podle vzoru sovětské Pravdy. Správné bylo v tehdejší situaci odmítnout i kverulantské hlasy, které se pokoušely svést celou diskusi na otázku subjektivní viny a ohrožovaly práceschopnost redakce.

Nedostatkem závěru bylo, že sice v něm bylo mluveno o frakcionářství oblíbenců Kárného, lidí jeho typu, avšak závěr jasně nepoukázal na kosmopolitní rysy Kárného a Friese, které nesporně vtiskovaly také celému režimu pečť. Chybou nesporně bylo, že byla učiněna zmínka o Slánském – byl uveden mezi jinými redaktory v souvislosti s jejich těžkým životem za první republiky. Uvádím to pro úplnost a pravdivost informace. Kárný a Fries byli vzdáleni z redakce, svou funkci nevykonávají, a bylo jim uloženo, aby podali ÚV písemně svou sebekritiku.

Závěr byl přijat s velkým souhlasem a schůze skončila dlouhotrvajícími ovacemi s. Gottwaldovi. Politický i pracovní stav redakci se po schůzi značně zlepšil. Redakční radu Rudého práva řídí prozatímně s. Švestka, zástupce vedoucího redakční rady.

Prosím o pozornost k této zprávě

Se soudružským pozdravem

G. Bareš

Příště kauza Miroslava Kárného do třetice. Tentokrát kompletní text jeho sebekritiky. Kdekdo už o téhle mytické věci slyšel. Ale kdo z vás ji opravdu četl?

připravil

Martin Groman

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Jak se vám

líbil film

Obsluhoval

jsem

anglického

krále a proč?

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Anketa

Menzel otevřel Hrabalův text vlastním klíčem – Obsluhoval jsem anglického krále je film především režisérský. Mohl být lepší, rád bych prožil víc poezie, obrazů a nápadů a míň hloupých počítačových triků, ale i tak je to film, nad kterým mě napadají slova jako rozmarný, smyslný, svěbytný, a chvílemi dokonce velký. Nezapomenutelná je taky slečna Jaruška, která vypadá jako Scarlett Johansson...

Štěpán Kučera

prozaik

Jak už to bývá, velká očekávání bývají často střídána velkým rozčarováním. Nečekala jsem samozřejmě, že by Jiří Menzel Anglickým králem opakoval úspěch svých předchozích hrabalovských přepisů, ale že odvede režijní práci na svém nejnovějším (ještě k tomu tak dlouho očekávaném) filmu tak mizerně, mi skoro vyrazilo dech. Zklamal mě především výběr hlavního hrdiny; toporný a nepřirozený výkon Ivana Barneva (navíc s přílišnými postsynchrony) sice možná ladil s groteskní stylizací celého filmu, ale s člověkem z masa měl pramálo společného. Dále je na celém filmu vidět jistá režisérská bezradnost, neustálé těkání mezi groteskou, hrabalovskou poetikou a moderním velkofilmem s rádovery velkolepými digitálními triky, což často ústí v parodii sama sebe.

Eliška Stehlíková

doktorandka FF UK

Z kina jsem po dlouhé době odcházel okouzlen. Nešel jsem totiž – jako někteří nespokojenci – čistě na Hrabala, ale spíše na Hrabala viděného tak, jak bych ho nikdy sám vidět nedokázal. Spolehnul jsem se na oči Jiřího Menzela a ty mě nezklamaly. Byl jsem okouzlen zlatistou barevností filmu, atmosférou prostředí, ale také přirozeností zlomu, kdy se blyštivé, staré (už vím, proč se jim říká zlaté) časy proměnily v šed' války a neštěstí. Nadchly mě vý-

kony některých herců, které cílevědomá režie dokázala povznést ze seriálových a jinak komerčně hojných vod do výsostných vod herectví, které nestaví jen na řemesle pohybu a mluvy, ale také na invenci a možnostech jednotlivých představitelů. Ocenil jsem ne-smírně citlivou a logickou práci s prostřihy archivních filmových záběrů a v neposlední řadě velmi riskantní rozhodnutí nechat hlavního hrdinu po celou dobu promlouvat hlasem Oldřicha Kaisera. Tomu se podařilo udržet své hlasové omlazení na uzdě a nezkouznout k parodii či kreslené grotesce. Dokonce mi nějakou dobu trvalo, než jsem si uvědomil, že ten hlas je Kaiserův. Vedle toho všeho jsem měl ještě takřkajíc první řadu na představení jistého pána, který seděl přes uličku vedle mě. Jako by se nedíval na pohyblivé obrázky, ale rovnou cestoval v čase. Korunu svému prožitku – a mému taky – nasadil v momentě, kdy se na plátně zaskvěl nápis „HOTEL DÍTĚ“ coby ztělesnění a naplnění odvěkého snu hlavního hrdiny a vzápětí po červeném koberci do hotelu vkráčeli dva functionáři KSČ s posláním zabavovat. Z reproduktorů se v té souvislosti ozvalo slovní spojení „vítězný únor“ a dotyčný pán zjevně dosáhl ideologického vyvrcholení. Povyletěl ze svého sedadla jako klepnutý kladivem a hned zase dosedl jako podfátý srpem. Stihnul ještě rozpačitě zatleskat, než si uvědomil, že to po slovech „vítězný únor“ už nějaký pátek není nutné, ba dokonce ani žádoucí. A já jsem – řečeno s hlavním hrdinou příběhu – v té chvíli věděl, že musím pryč. Vzhledem k tomu, že krátce na to se objevily závěrečné titulky, doteď nevím, zda ten pán není jenom zaplacený komparsista, který se vám má postarat o jeden z nezapomenutelných zážitků z promítání. Pokud to není zcela dobrovolný stranický komparsista (což by snad bylo ještě šílenější), klidně bych na něm ušetřil. O dostatek silných dojmů z filmu se mi totiž postaral režisér Jiří Menzel sám.

Tomáš Černý

redaktor Českého rozhlasu

Tak nevím, psával pan režisér Menzel, když v časopise Story komentoval s jistou hořkostí současný svět. Pro vyjádření pocitu, který jsem měl po zhlédnutí jeho Anglického krále, jsem lepší slova nenašel. Něco se mi v tom filmu líbilo moc: způsob prolínání současnosti s minulostí, pojetí některých scén včetně těch jemně erotických, většina hereckých výkonů (zejména Martin Huba, Oldřich Kaiser nebo Julia Jentschová), kamera, hudba, drobné vtípky. Současně mi ale několik věcí požitků z filmu dost narušovalo: vypravěčovo ustavičné dovysvětlování toho, co běželo na plátně, celkové přehrávání Ivana Barneva, který navíc při těch svých několika replikách pohyboval ústy tak intenzivně, jako by mluvil na neslyšící, trochu nesmyslné opakování téhož v němčině a v češtině. Tak nevím. Ale bojím se, že při x-té televizní repríze tak přikovaný k ob-

razovce, jako jsem byl onehdy u Postřižin, asi nebudu.

Honza Hanzl

fejetonista a překladatel

Byl to takový roztomilý film, příjemný odpočinek, který neurazí. Hrabala mě nikdy nebavilo číst (pravda, od gymplu jsem to nezkoušela, třeba by to teď bylo jinak), ale z jeho zfilmovaných děl mám vždycky milý pocit – podobně na mě působí i Postřižiny. Jen mi trochu vadily nepřirozené postsynchrony hlavní postavy, kterou hrál cizinec, plus to, jak až moc výrazně artikuloval. A při projekci jsem dostala hrozný hlad :-)

Eva Vičková

redaktorka Lidových novin

Film se mi docela líbil, hlavně jeho výtvarná stránka, kamera, volba prostředí, hra s barvami a světlem, i to ovoce na dámách. Zásadní slabinou bylo podle mě obsazení mladého hrdiny v podání Ivana Barneva. Panu Dítěti jsem tak prostě nemohla věřit skoro nic, nesoulad ještě zvýrazňoval Oldřich Kaiser jako Dítě starý. Mladé dívky polahodily oku, hudba uchu, a po filmu už jsem se jen v polospánku dokolíbala na kutě. Pokud to panu Menzelovi stačí, tak udělal dobrý film.

Petra Hudcová

doktorandka FF UK

Viděla to moje tchyně a tý se to líbilo.

Tomáš Fürstzeller

překladatel

Canny

bože, promiň, že se na to ptám,
ale zastavila mne včera slepá žebráčka s
otázkou, jak je možný, že ve svý
dobrotě a milosti

dEmos171

necháš lidi trpět
nemocema, válkama, hladem,
v jejím případě pak chudobou
a slepotou?

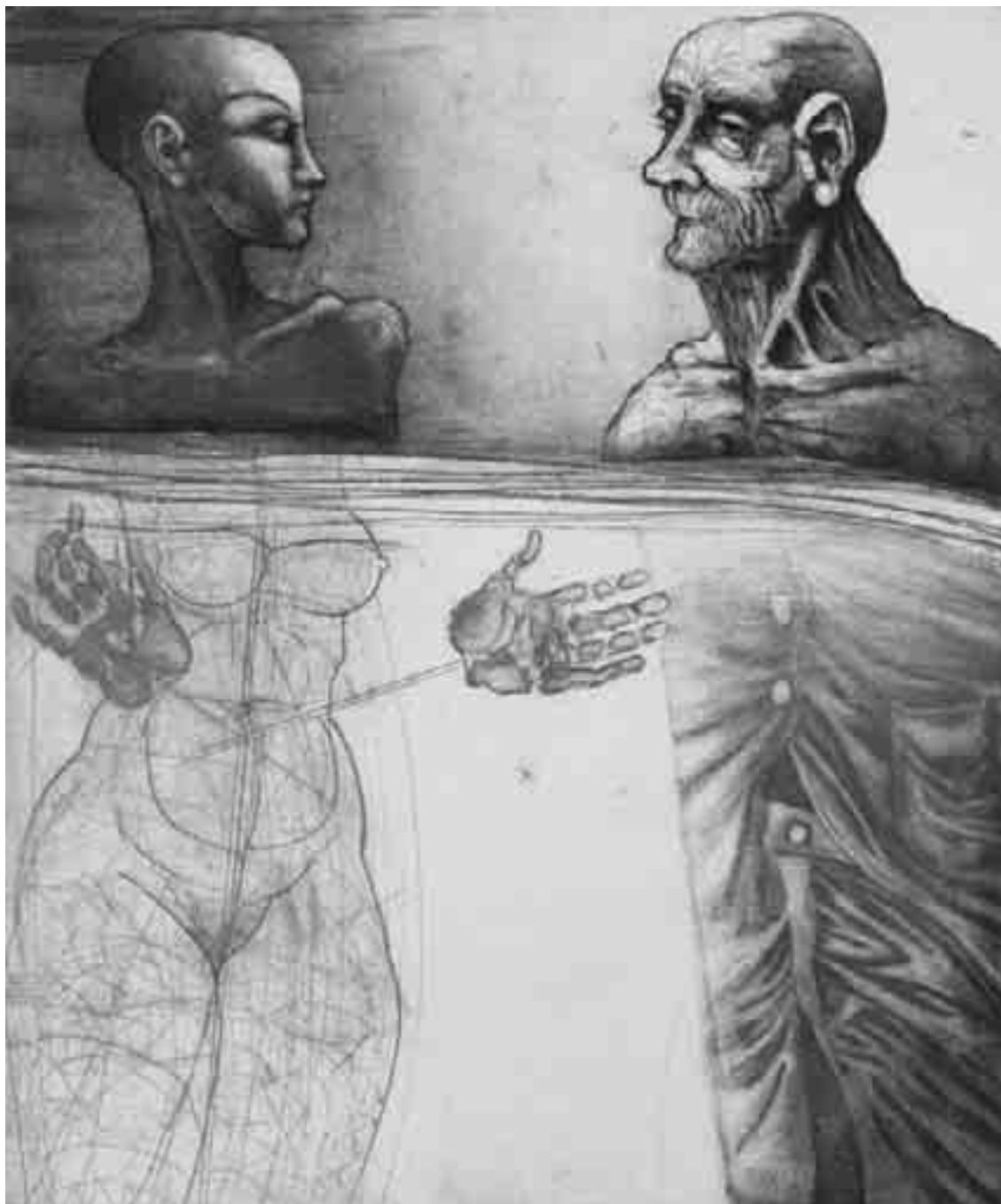
ááá, a to panenka ještě
nedostala bleskem

<http://canny.obribroskev.cz>

DOBŘÁ ADRESA A SDRUŽENÍ ČESKÝCH UMĚLCŮ GRAFIKŮ HOLLAR

vás zvou
na výstavu:

NEPRAVDĚPODOBNÝ REALIZMUS V KRESBĚ A GRAFICE JANA KAVANA

Od 1. 2. do 25. 2. 2006 v Galerii Hollar, Smetanovo nábřeží 6, Praha 1

NEPRAVDĚPODOBŇÝ REALIZMUS V KRESBĚ A GRAFICE **JANA KAVANA**

Strž (velký recenzní prostředek)

Žena Libuše a slovanští bohové

Prozatím poslední kniha Miloše Urbana, volně převyprávěná pověst o kněžně Libuši, vznikla „na objednávku“ projektu Mýty. Tento projekt iniciovalo britské nakladatelství Canongate. A zřejmě právě zadání ovlivnilo způsob narace zavedeného spisovatele – a promítlo se také do konečné verze převyprávěného příběhu. Ten se od své „tradiční“ předlohy liší nejen např. chováním Libuše, která si v závěru knihy pro Přemysla nepošle, ale vypraví se jej hledat sama, ale je také hustě zabydlen slovanými „bogy“, kteří text na mnoha místech prostupují a jejichž výčet má v popisu návratu Libuše s Přemyslem do Hradců spíše naučnou než jakoukoliv jinou funkci. Odkazy k bohům, nezasahujícím jinak do děje, vytvářejí mytické kulisy příběhu také na mnoha jiných místech, jinde – např. právě v části s Přemyslem – využívá autor volnosti, kterou mu dává odchýlení se od „klasické“ verze, a ze setkání s posvátnými bytostmi uměle vytváří zápletku a prostor pro Přemyslovo hrdinství. Nicméně i zde zůstává autor poslušný zavedených „pravidel mýtu“, a tak Přemysl přináší Libuši právě tři atributy svého vítězství.

Urban v knize Pole a palisáda podává půvabný příběh dívčího dospívání v ženu na pozadí báje, kterou účelově ještě více mytizuje, aby ji spojením s aktuální temati-

kou ženského hledání vlastního místa v mužském světě vrátil v život. Tím docílil nejenom nové přitažlivosti historického tématu pro dnešního čtenáře, ale dokázal tak nenásilnou formou obrátit čtenářskou pozornost i k slovanické mytologii. Že spolu s tím splnil také zadání mezinárodního projektu, slouží schopnostem populárního autora jen ke cti.

Miloš Urban si do čela knihy vetkl motto z básně Mrtví Jana Skácela, a hned v úvodu tak evokuje propojení světa živých se světem zemřelých – právě toto téma pak následující text podpírá a proplétá. Krok odmítne náhradou za mrtvou Svantu přijmout novou ženu (a s ní i syna jako následníka knížecího stolce), protože se smrtí necítí od své manželky odloučen: „Jsme pořád spolu,“ řekl poslům. „Mé dcery mají matku a ona má je. Vidím ji, když se na některou z nich podívám. Promlouvá jejich ústy.“ (s. 14) Stejně tak malá Libuše čerpá sílu i moudrost z matčiny blízkosti, později z blízkosti mrtvých předků jako takových; dokáže vyrvat těžce raněného koně z náruče Morany, bohyně smrti, a ten ji později svou oddanou silou zachrání. Memento mori zaznívá svou moudrostí už z podstaty báje v Urbanově podání – Libuše získá knížecí stolec, protože se jako jediná ze sester smrti nebojí, ale přijímá ji jako součást života. Autor tak aktualizuje věčné téma bytí

na pozadí vědomí zániku, otázku stejně závažnou pro posluchače Libušina příběhu dnes jako v dobách jeho vzniku; smrt se v knize objevuje stále, umírají staří i mladí, smrt rozhodně nepřichází jen pokojně. Autor nechává smrt, aby se v příběhu projevila ve své pravé podobě, a ani částečně náhodné bratrovražďe, jakkoliv v textu letmo načrtnuté, nesleví z nejednoznačných okolností.

Pro starý příběh na ještě starší námět se tak kromě odvahy autora řešit vážné téma stává přínosem typicky urbanovská lehkost vyprávění, jeho poetická obraznost, umná práce s jazykem – přirozenost, s jakou smetá prach z výrazů knižních a archaizujících a vrací jim lesk; v neposlední řadě pak bezprostřední schopnost pohybovat se s jistotou uvnitř zvoleného prostoru a domýšlet nejasná místa (připomeňme zájem, který jeho barvitě vyprávění v jedné z posledních knih rozproutilo okolo stavitele Santiniho). Mluvíme-li o jazyce, Urban mistrně zhodnotil možnosti, které mu téma báje nabídlo a dokázal udržet jazyk vyprávění přesně na hranici aktualizace zapomenutého, aniž by vstoupil na území nesrozumitelných archaismů. A tak se v textu objevují olbrímí sochy, knížecí diadém, obřadní říza, sršatě slunce, věneček z opuky, žrec kouzelník, palisáda, trojnož atd., nikde však nemusí zůstat neobeznámený čtenář nechápavě stát,

Padla-li v úvodu zmínka o posunu pověsti k aktuálnímu ženskému hledání místa v mužském systému, sluší se tuto poznámku vysvětlit. Urban s obdivuhodnou pozorností vypráví celou báji právě z pohledu Libuše, bere v potaz její nejprve dívčí radosti a strachy, později její dospívání v ženu a hledání možnosti uplatnění – neopomíjí ani rozmary, které dívka má. Když očima Libuše přejede Přemysla a zhodnotí jeho široká ramena...

případné nejasnosti hladce vyplynou z kontextu. Navíc se autor nebrání užití výrazů na pomezí dialektu, ospravedlnitelného právě dobovým zabarvením příběhu – ať už se jedná o štokrle nebo o Přemyslovy sedlácké křápy.

Padla-li v úvodu zmínka o posunu pověsti k aktuálnímu ženskému hledání místa v mužském systému, sluší se tuto poznámku vysvětlit. Urban s obdivuhodnou pozorností vypráví celou báji právě z pohledu Libuše, bere v potaz její nejprve dívčí radosti a strachy, později její dospívání v ženu a hledání možnosti uplatnění – neopomíjí ani rozmary, které dívka má. Když očima Libuše přejede Přemysla a zhodnotí jeho široká ramena, svalnaté paže a mírně klenuuté břicho (s. 89), není v tom nic vulgárního a ponižujícího; stejně jako se neponíží ona, když Přemysla v závěru (poté, co se vůči němu zachovala panovačně) osloví s úctou: Můj pane (s. 99).

Ve srovnání s mnoha autory – převážně těmi mladými – hlučně vykřikujícími ženskou sexualitu, dokáže Urban vykreslit Libuši s její ženskou erotičností tak nějak mimoděk, tiše, bez laciných výkřiků a o to přesvědčivěji.

Dívka, která si na začátku knihy vije věneček z šípkových šlahounů, a žena, která se na konci knihy vrací na dračích lodích

do Hradců, jsou dvě rozdílné postavy. Rozdíl mezi nimi je právě to dovršení dospělosti (o pár stran dál korunované zmínkou o příchodu dítěte), které se odehrálo tak nějak vedle velkého dějinného příběhu o hledání panovníka na český knížecí stolec.

Ukázka:

Jak bylo dříví navlhlé, syčelo a vypouštělo oblaka bílého kouře. Dým se lačně šířil vlhkým šerým ránem. Prchá jako vzpomínka, řekla si dívka, když za ním otočila zadumanou hlavu. Ale tu se dým otočil a zahalil ji celou, až se rozkašlala.

Vzpomínka přišla. Dívka viděla tělo hořící na pagodě, tělo stojící v navršené zemi, dávny zrak upřený směrem k Posvátné hoře. A taky těla, která přibyla: jedna matka, jeden syn, už je to rok. Ozýval se nějaký hlas. A zase umlkal. Potom zněl znova. A nebyl sám, přidaly se jiné. Byly to ženské hlasy. Ten maminčin slyšela srdcem. Ten Dvižin poznala po paměti. A pak ten třetí, hovořící k ní jako pověst – pověst, kterou Dviga znala od Svanty a předávala svým a jejím dětem. Pověst o muži, co pochoval ženu a odešel do ústraní. Podobně jako tatínek. Ale on, na rozdíl od Kroka, se nikdy nevrátil ke svým povinnostem.

Sss, syčelo dřevo jako lesní had. Jak jen to bylo?

„Stojí tam hora všech hor. A za ní mohyla uprostřed pole,“ vyprávěla Dviga a děti jako pěny, všech pět, tři sestřičky, dva bratříčci. Kdysi. V žáršti sálaly jiskry. Sálají pořád.

Sss... Posvátná hora, pár kroků za ní pole, pár délek za ním vesnice. Jmenuje se... Patří tomu vdovci! Jak jen se jmenuje... Sss. Ticho.

„Vím!“ vykřikla dívka, pobledlá vytržením. Držela se za hlavu. Z rozčuchaného copu trčela stébla zapletené trávy.

Krok s Devem na sebe pohlédli. Otec poslal k dceři, ale ta před ním o pár kroků couvla. Pak ukázala na škvířící se dřevo: „Maminka promluvila. A spolu s ní mrtví. Je jeden muž, jmenuje se Přemysl. Je jedna víska, jmenuje se Stadice. Pamatuješ? Dviga to vyprávěla. Myslela jsem, že je ta pověst stará. Ale paní mu odešla jen o málo dřív, než tobě tvá Svanta. Než mně moje maminka. Jako kdyby to bylo teď...“

Teď. Jenže Krok byl jako solný sloup. „Má paní...“ řekl rozehvěle a Devus ho hbitě podepřel. Stáli tam bez pohnutí, jen stíny vržené na mohylu se třepotaly rozčilením.

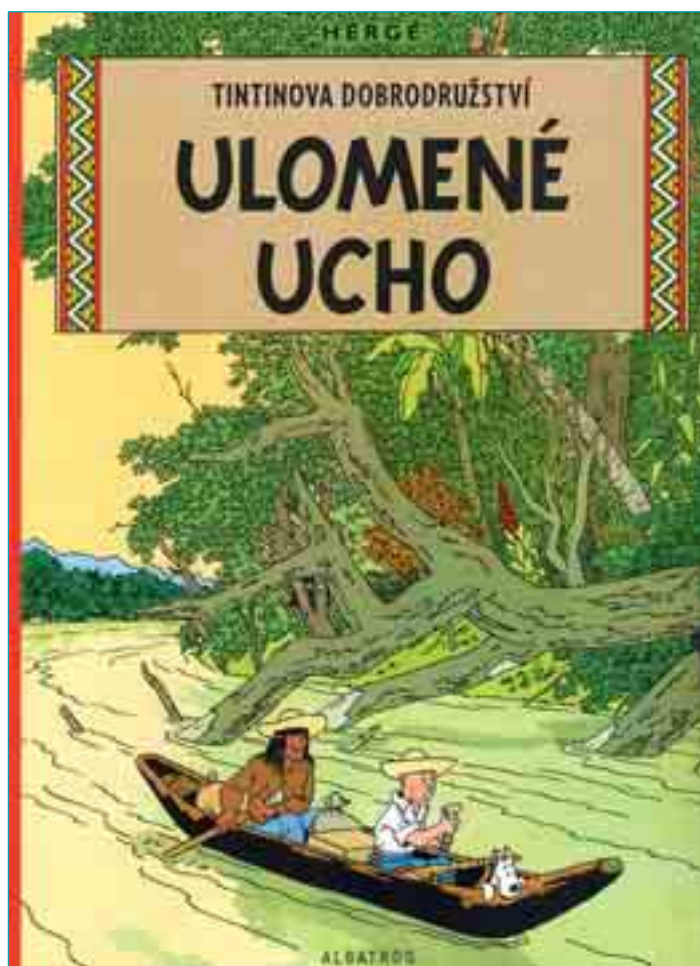
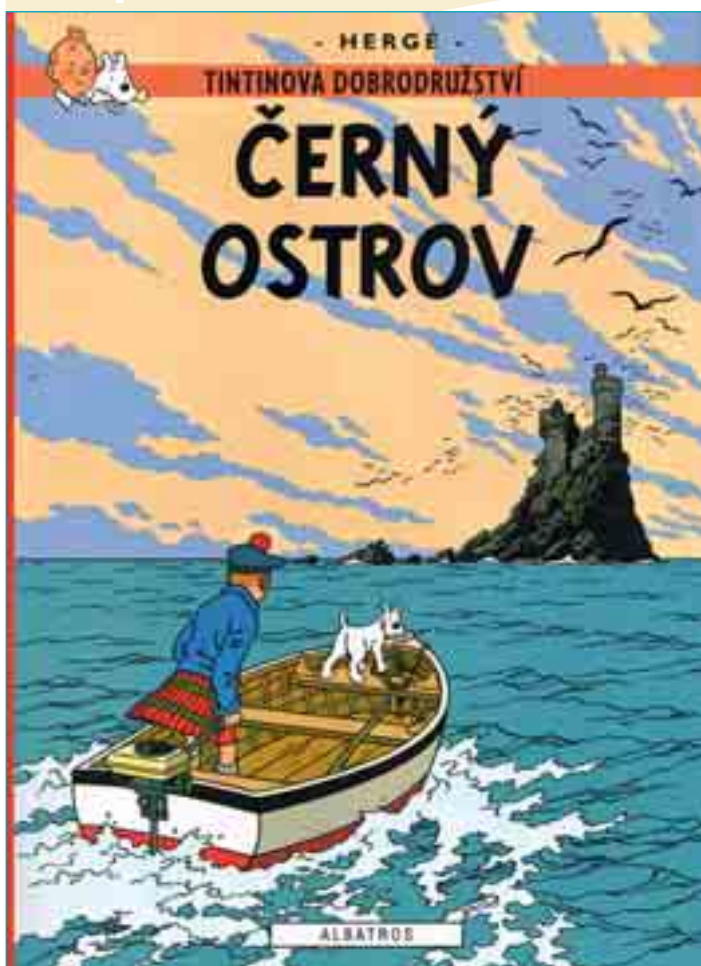
(s. 59 – 61)

Lucie Nováková

Urban, Miloš: *Pole a palisáda*. Argo, Praha 2006.

Strž (velký recenzní prostředek)

Tintinovo zámořské rin-tin-tin

Nakladatelství Albatros vydalo na sklonku minulého roku další dva díly komiksových alb Tintinových dobrodružství Uložené ucho a Černý ostrov belgického autora Hergého (vl. jménem Georges Remi, 1907–1983). V Uloženém uchu se s Tintinem vůbec poprvé setkáváme v jeho rodném Bruselu, kde z etnografického muzea zmizí kultovní soška jihoamerického kmene. Tintin se o věc začne zajímat z pozice publicisty, ale ztráta modly a její podivné navrácení jej do děje vtáhne již jako detektiva. Nakonec odjede do Jižní Ameriky, aby se zapletl do místní

revoluce a čachrů nadnárodních naftařských společností. V Černém ostrově s Tintinem zavítáme do Velké Británie, abychom sledovali, jak pronásleduje penězokazy až na hrad na ostrově, obávaný pro příšeru, která v něm má žít.

Pro ty, kteří nevědí, o čem je řeč: hlavním hrdinou série je mladý belgický reportér–světoběžník. Jeho věrným společníkem je chytrý a odvážný bílý teriér Milou, v české adaptaci Filuta. Dalšími postavkami komiksu jsou typizovaní pomocníci a nepřátelé. Tintinova dobrodružství jsou uctívána pro zdánlivě jednoduchou a věrnou

kresbu, neobvykle bohatou barevnost a ukázněné panelování, souhrnně styl tzv. ligne claire. Žánrově míchají detektivku, fantasy a cestopis s groteskou, ale i společensko-politickým angažovaným dílem: odehrávají se totiž často v exotických zemích a pečlivý autor si o jiných kulturách snažil obvykle získat co nejvíce objektivních informací, kterými rozmělnoval xenofobní mýty a stereotypy v uvažování občanu stále ještě hegemonistické Francie první poloviny 20. století. I když to neplatilo od začátku – Hergéovy rané stripky s Tintinem představovaly pravý opak.

Základní mechanismus Tintinových příběhů je podobný jako v detektivkách: na začátku se objeví nějaká záhada, která je postupně, většinou ale až nakonec logicky vyřešena a vysvětlena. Při jejím řešení se hrdina dostává do řady problematických a nebezpečných situací, z nichž obvykle na poslední chvíli vyvázne živý. V těchto last-minutes survives typických pro akční filmy hraje roli i jeho svazek s Filutou, většinou zachraňuje nejprve jeden druhého, potom druhý prvního. Násilí v komiksu je přes jeho roztomilý design dost. Hrdina, pomocník nebo nepřítel s pistolí v ruce, to je nejtýpičtější obrázek Tintinových dobrodružství.

Komiksová série Les Aventures de Tintin se poprvé objevila v dětské příloze belgických novin Le Vingtième Siècle v roce 1929. Její popularita stoupala a Hergé začal jednotlivé části skládat do komiksových alb. Počínal si při tom ohromně zodpovědně – nejenže Tintina kvůli jinému formátu nosiče alba přestříhal, ale redigoval často i samotný obsah. Např. právě Černý ostrov, který napsal v době nacistické okupace Belgie, po válce autor pro četné výhrady Britů ohledně faktografických chyb předělal. Po válce Hergé založil nadaci a studio, na jeho komiksech spolupracovalo více lidí, a měl dohled i nad merchandisingem, který díky popularitě Tintina vykazoval významné zisky. Tintinova dobrodružství jsou vedle Asterixe dodnes neznámějším evropským komiksem přeloženým do 50 jazyků. Byla adaptována i v hraném a animovaném filmu a na divadle i v muzikálu.

Jaroslav Balvín ml.

Hergé, Tintinova dobrodružství: Ulomené ucho a Černý ostrov. Přeložila Kateřina Vinšová. Albatros, Praha 2006.

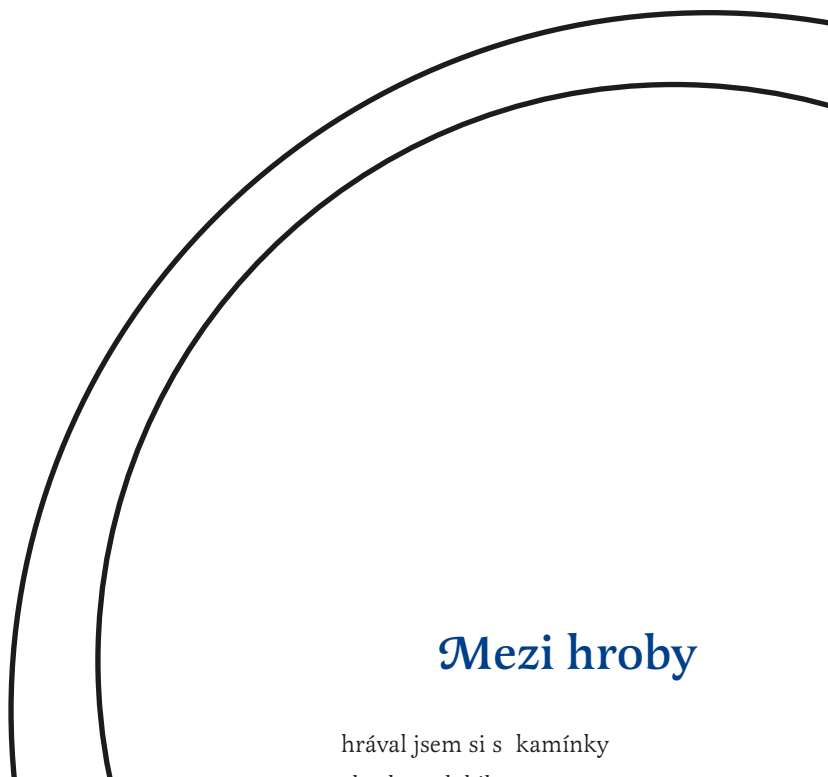
Sbohem, Sokrate!

Hru Josefa Topola (vzniklou roku 1976) a opět hranou od loňského února) návštěvníci už sice na hradecké scéně nemají možnost zhlédnout, přesto se k ní vracím především kvůli otázce „aktuality“ textu. Z několika recenzí na představení by totiž potenciální divák mohl usoudit, že kupříkladu text „salonně literární a přespříliš svázaný s minulou epochou“ (V. Just) nemá už dávno na současných jevištích co pohledávat. Takovým domněnkám nahrává bohužel i samotný režisér inscenace Andrej Krob, který se k autorovi vyjádřil takto: „Lidské příběhy vznikají v různých dobách a různých prostředích, každá doba má své autory, kteří o nich posílají zprávu do budoucnosti. Naše minulost má svého dramatika právě v Josefu Topolovi.“ Zároveň však vzápětí paradoxně přiznává, že jeho objevy, co se textu týče, byly nedostačující, a za hlubší pochopení děkuje hercům, s nimiž na představení spolupracoval. S hereckým přínosem v tomto případě souhlasím i s Vladimírem Justem – „V hercích svízel nevězí...“ –, v ostatním už méně: „...spíš v upovídánosti textu bez čitelného přesahu.“ Pro zdatného čtenáře přesah jasně čitelný, pro špatného čtenáře a kritika spíš do šíře než do hloubky holt nečitelný.

Přesto jsem usedala do hlediště Žižkovského divadla Járy Cimrmana, kde v listopadu loňského roku proběhla pražská premiéra inscenace, zviklána pochybnostmi, zda přeci jen neuvidím pouze kus „zrcadlí společenský marasmus minulé doby“. Neviděla. Nedostatky režie naopak nechaly vystoupit text v celé jeho síle. A hlavně – šlo tu o člověka. Vyhaslého, sebeobětujícího se, cynického, přizemního, nejistého atd. atd., minulého, ale i současného a budoucího. Nevezele, ale do hloubky. S úlevou si můžu říct, opět posílenu důvěrou ve vlastní a nikoliv cizí kritický intelekt, že to není poprvé, kdy se dobrý dramatik dostal do nepovolaných rukou.

Nikola Richtrová

Klicperovo divadlo Hradec Králové; Josef Topol: Sbohem, Sokrate!, režie Andrej Krob, premiéra 18. února 2006

Korále a voňavka

Podpaží bych si nevyholil ale s voňavkami problémy nemám. Když dojde for man, používám manželčin for woman. Smrdíš jako kurva, říká žena. Mně se kurvy líbí.

V salónku literární kavárny bylo narváno. Sedl jsem si k malému stolečku u dveří a kabát přehodil přes opěradlo židle. Intelektuálové a básníci se moc nemyjí, a tak jsem hezky voněl kolem sebe. Přišel chlapík. Sňal s hlavy červený dámský klobouk, pověsil ho na věšák, potom i kabát a sedl si k mému stolku. Kolem krku měl obrovské dámské korále.

„Dobrý korále.“ Řekl jsem.

„Dobrá vůně.“ Řekl on.

Básně, které ten večer četli, byly úplně odtržené od života.

Mezi hroby

hrával jsem si s kamínky
abych nezlobil
a snažil si zapamatovat
kdo všechno je uvnitř
Stejně jsem zlobil

o mrtvých jen dobře

aby se nevrátili
proto jak jen nejošklivěji umím
prosím, vraťte se
Matička smrt s rozpaženou náručí
ne přivinout
ne přitulit
jen pochovat
jakápak moc by dovedla
přervat pouta mateřské lásky?

Ve vodě plave všelico

mezi tím se občas mihne čudla
primeros, čudla, petka
Tiší blázni posedávají podél břehů
Vždyť to byla vždycky mrtvá řeka
To byste se divil! říká rybář
a vymotává z háčku dámské spodřary

Gorilák s nařvaným ksichtem

pazoury potetovaný
měl na mě spadeno
Celý zbrunátněl,
když se mě zastávali
Snažil jsem se být neviditelný
ale to ho vytáčelo ještě víc,
že neměl žádnou záminku,
jak by se mi dostal na kobytku
Dal by sis, co? plný talíř nakradeného
mi strčil pod nos
Děkuju. Nemám hlad. Polkl jsem sliny
a přitlačil na rejžák
Ne aby v kanálku zůstaly nějaký sračky!
To musíš ale takhle, pěkně rukou, vidíš?
No jo, je hlubokej, vid?
Byl nekonečně hluboký
jako zbývající délka gorilákova pobytu
Vyčistil jsem ho velmi pečlivě

Petr Štengl Jednou jsem

Mám noční děsy

se zvýšenou motorikou končetin
Kdybych měl jenom motorku,
bylo by to jednodušší
ale zase nemám řidičák
Zato mám prášky na noční děsy,
což neznamená,
že bych si nemohl pořídit motorku
Někteří motorkáři
mají svého miláčka v obýváku
a šťourají se v něm
Ve mně se šťourá doktorka,
což neznamená,
že někteří z motorkářů
nemohou mít noční děsy

Před domem zahrádka

a v ní tulipán
na zápraží sedí Hampl
docela sám
Čepici má kšiltem dozadu
To mám ale pěknou zahradu!

Jednou ráno jsem naháněl slepce po parku

abych ho mohl převést přes ulici
nenechal se chytit, utíkal převít, kličkoval
až se hbitě vrhnul do vozovky
Ze stojící tramvaje se na mě vyčítavě mračí-
li cestující,
že oni by tedy rozhodně převedli
Radši jsem ji nechal ujet
a počkal na další
V noci se mi zdálo,
že mě honí Smrtka po parku
Cestující se mi pošklebovali
Fandili jí
a tramvaják mi zavřel
těsně před nosem

V paměti hojnost hřibů

Černobyl
ale to jsem byl ještě na houbách
a sbíral do výbavy
netušil jsem,
že ze mě jednou vyroste taky houba
Paní doktorka říkala:
Představte si jaderný reaktor,
který odstaví a zabetonují
Avšak stačí jen jedna malá slza...
Od té doby nebrečím

Báječná léta pod obraz

vyrazil jsem do pleneru
což bylo pole a přede mnou hrad
Mám tam namalovat i ty elektrický sloupy?
Mračilo se k bouřce
Krčil jsem se pod igelitem
Po obraze stékaly barvy a spadl do bláta
Mazanice
Nechal jsem ho na poli
Třeba z něj něco vzejde

naháněl slepce po parku

Test Ivo Fencla

Znáte seriály Jaroslava Dietla?

- První Dietlův seriál se jmenoval
 - Čtyři z tanku a pes
 - Tři chlapi v chalupě
 - Tři chlapi na cestách
- Kdo ztvárnil titulní roli v seriálu Nejmladší z rodu Hamrů (1975)?
 - Muzikant Jan Hammer
 - Eliška a celý její sklářský rod Jakubů
 - Jaroslav Satoranský
- Předešlý režim zakázal opakování Dietlova seriálu
 - Okres na severu (1981) s Moučkou
 - Dispečer a kapela (1972) s Kobrem
 - Píseň pro Rudolfa III. (1967–1969) s Vostřelem
- Předlohou pro „Dva písaře“ (1973) byl román
 - Alexandra Dumase
 - Gustava Flauberta
 - Mirolava Hornička
- Dietl také vytvořil
 - Ženu na radnici
 - Muže za pultem
 - Doktora z vejminku
- K převrácení kombajnu došlo v seriálu
 - Sedmá kavalerie
 - Plechová kavalerie
 - Zítra se bude zvracet všude
- Nejněmější rolí u Dietla byla ta
 - Josefa Dvořáka co kuchaře Sváti Kuřátka
 - Vladimíra Menšíka co Alexandra Duma-se
 - Andrey Čunderlíkové co Iny
- Rolí úlisného Voženílka v seriálu Inženýrská odysea se proslavil
 - Miloš Nesvadba
 - Jiří Císler
 - Josef Vinklář
- Dietlův kriminální seriál se jmenoval
 - Malý pitaval z velkého města
 - Velký pitaval z Malého sedla
 - Válka volů
- Od roku 1976 psal Dietl svůj nejdelsší seriál
 - Proletáři
 - Skláři
 - Bakaláři

Správné odpovědi:

1b), 2c), 3c), 4b), 5c), 6b), 7c), 8b), 9a), 10c)

Jeden až tři body: Jste mladí a jste v pořádku. Netrapte se, Dietla vám nikdo už nutit nebude.

Čtyři až sedm bodů: Dietla znáte, něco od něj se vám líbí, jiné už méně. Máte za to, že byl talentovaným a až dumasovsky plodným řemeslníkem, ne-li v podstatě umělcem.

Osm až deset bodů: Zajedte do časopisu Xantypa za Magdalenou Dietlovou a nabídněte jí literární spolupráci jako Dietlovi pokračovatelé.

Ábíčko

Sotvakdo z tisíců bývalých čtenářů ABC mladých techniků a přírodovědců si v lednu vzpomněl, že právě před padesáti roky vyšlo první číslo tohoto časopisu. Na historickou událost si však 21. ledna přišli do restaurace V rohlíku na Kavčích horách zavzpomínat bývalí pracovníci a spolupracovníci redakce. Sešlo se jich tu přes čtyřicet, mezi nimi i první šéfredaktor Jan Čerňovský, člen první redakční rady Ing. Radoslav Šrot, výtvarník Jindra Kovařík, tvůrce pozdějšího loga ABC, i redaktor Vlastislav Toman, který pak od roku 1959 po třicet dva roky časopis řídil jako šéfredaktor. Po celou tu dobu byl jeho zástupcem Karel Dunda.

Nechyběl ani redaktor Martin Pilný, který začínal s ábíčkem spolupracovat jako jeho čtenář a později byl dlouhá léta redaktorem techniky. Na „dlouhověkost“ v redakci nebo spolupráci s časopisem vzpomínali i jiní, ať to byla sekretářka Marcela Kunová nebo redaktorka Helena Kholová či autor Mirek Kolář nebo grafici Jaroslav Drahekoupil, Zdeňka Kocourková a Irena Holičová.

Sladké překvapení pro účastníky setkání připravila Česká rada Pionýra, která jim věnovala několik narozeninových dortů a malých dárků. Předali je předseda sdružení Petra Halada a místopředseda Martin Bělohávek.

Účastníkům setkání cestu ábíčka 20. stoletím připomínala výstava titulních stránek časopisu, jeho příloh a seriálů, i malá výstava modelů, kterou v restauraci a salonku připravil Josef Kropáček, jeden z hlavních organizátorů akce, sám sběratel a papírový modelář.

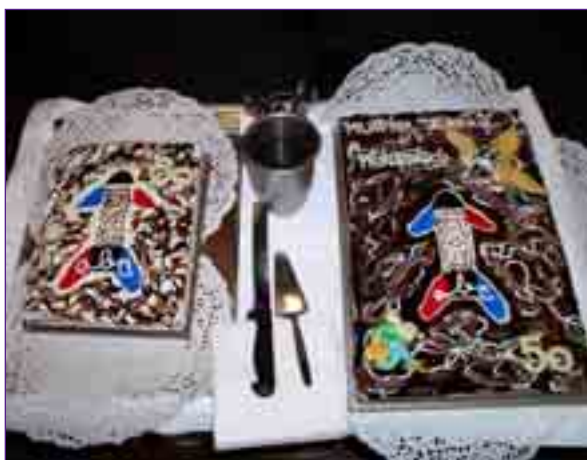
Svým následovníkům z redakce ABC, časopisu generace XXI. století, poslali jejich předchůdci dopis s přáním úspěchů do dalších let.

padesátileté 50let

Zleva: Jan Čeřovský, první šéfredaktor (1956–59),
Vlastislav Toman, druhý šéfredaktor (1959–1991),
Martin Smrček, šéfredaktor (1999–2000),
vzadu Josef Kropáček, sběratel a papírový modelář

Dorty k narozeninám věnovala Česká rada Pionýra

Výstavka modelů a publikací

aneb

Superman se vrací!

„Ahoj Viktoro,

hezký článek o kamelotech NP. Toho snědého muže, jeho snědého kolegu a v poslední době i snědou kolegyni s jedním výtiskem NP vídám snad každý den. Zpočátku na Andělu, teď i na jiných stanicích. Je bizarní, že odkoukali, že za NP jejich kolegové kasírují, ale nepochopili, že musí být nějak vedení a hlavně ten časopis prodávat. A pravda je, že jsou velice agresivní, jeden mi jednou chtěl rozbít brýle. Zvlášť ženy se nechají snadno překecat. Dají jim to, protože se jich bojí. Nedávno jsem viděl, jak mu jedna žena dává kilo!“ napsal mi v e-mailu jeden známý jménem Jaroslav jako reakci na můj fejeton Kupte si Nový prostor, nebo dostanete přes hubu!, který byl uveřejněn v listopadovém čísle Dobré adresy. Samozřejmě mě to potěšilo, protože někdo jiný učinil stejnou zkušenost jako já a navíc se o ni nebál podělit. Někteří přátelé mě totiž před publikováním výše zmíněného fejetonu varovali, že prý pak budu mezi čtenáři platit za xenofobní hyenu beze smyslu pro solida-

ritu, přičemž šéfredaktor jednoho nejmenovaného časopisu, jemuž jsem text také nabídl, mně tuto obavu potvrdil, když text odmítl.

V prosinci mi ale přeposlal kolega další reakci na můj článek od jiného čtenáře, která už tak pochvalná nebyla a v níž jsou mimo jiné dotazy: Díval se autor na stránky Nového prostoru? Ví autor o tom, že na mnoha registrovaných prodejcích NP se přiživují i ti nelegální, kteří spíše žebrají? Četl autor kodex prodejce? A tu se musím sebekriticky přiznat, že jsem až do té chvíle o falešných prodejcích NP nevěděl, kodex prodejce jsem nečetl a o problematiku prodeje NP jsem se vlastně hlouběji nezajímal. Abych tuto svou trestuhodnou chybu napravil, zavítal jsem na webovou stránku www.novyprostor.cz, kde jsem se dočetl, že falešní prodejci NP jsou vlastně jeho nejpalcivějším problémem, s nímž se musejí legální prodejci i redakce takřka denně potýkat. Aby se tedy od těchto podvodníků legální prodejci NP odlišili, jsou na viditelném místě označeni průkazem s fotografií, na němž je uvedeno jejich křestní jméno

a jim přidělené stálé místo, kde mají NP prodávat. Vyskytlo se však i několik filutů z řad falešných prodejců, kteří se pokusili vyrobit si sami podobný průkaz (byť poněkud neuměle, nejspíš bramborovými razítky). Redakce NP proto vyrukovala s dalším protiútokem: od konce ledna letošního roku mají legální prodejci nosit jednotnou uniformu, a sice černou bundu doplněnou červenou vestou, čepicí a taškou téže barvy s výrazným logem NP, čímž by snad redakce mohla podvodníkům vytříit zrak.

Dále jsem si důkladně přečetl celkem čtrnáct bodů kodexu prodejce, z něhož vyplývá, že prodejce nesmí mimo jiné: prodávat mimo místo jemu přidělené a uvedené na jeho průkazu, být po dobu prodeje pod vlivem alkoholu nebo jiných drog, používat vulgárních výrazů ve styku s veřejností, obtěžovat při prodeji kolemjdoucí a zdržovat je proti jejich vůli, žebrat nebo jiným nepovoleným způsobem požadovat od lidí peníze, nesprávně vracet zpět z částky přijaté od kupujícího, požadovat od kupujícího víc, než je oficiální cena časopisu atd. Redakce NP navíc vyzývá občany, kteří se stali svědky porušení některého z bodů kodexu prodejce, aby o této události napsali na adresu poradci@novyprostor.com.

Co se týká úrovně časopisu, z diskuse uvedené na webu NP bylo patrné, že nejsem jediný, kdo kritizoval jeho málo čtivý obsah. Chtěl jsem se v tomto svém názoru ještě utvrdit, tudíž jsem si zakoupil vánoční číslo NP s uvnitř přibaleným svátečním pohledem a byl jsem dosti překvapen. Jedná se totiž o první číslo v nové grafické úpravě (a musím dodat, že je nápaditá), přibylo více článků z oblasti kultury; číslo obsahuje například rozhovor s Jaroslavem Duškem, fejeton Jana Jiráka a jiné zajímavé příspěvky. Ze zvědavosti jsem si koupil i lednové číslo věnované tématu Média a moc, které prezentuje na obálce Adolfa Hitlera, kterak podává tranzistorové rádio mladé ženě, a po jeho přečtení jsem nucen konstatovat, že si časopis stoupající úroveň zatím udržuje.

Pokud jde o nevhodné, agresivní či podvodné chování kamelotů NP, o nichž jsem psal v minulém fejetonu, mladý muž z Palmovky, od něhož jsem si koupil vánoční číslo, je určitě legálním prodejcem, který bývá na svém stanovišti pravidelně, a jeho chování je většinou standardní a nekonfliktní. Samozřejmě až na ten exces, jehož jsem byl v loňském roce svědkem a jímž si mladík zřejmě vybral svou slabší chvíli, doufejme že na dlouhou dobu dopředu. Kamelota na Pražského povstání už nevidám. Byl to opilec zanedbaného zevnějšku, jenž slovně urážel kolemjdoucí a s největší pravděpodobností nebyl legálním prodejcem. Úplným fenoménem falešných prodejců je ale snědý mužík s třídním strništěm vousů, který se pohybuje většinou napříč metrem s jedním kusem NP a tento pak prodává/neprodává (peníze vyinkasuje, ale časopis už vám nedá.), a o němž píše i můj známý pan Jaroslav na začátku tohoto článku. Taktéž ve vánočním čísle NP je přetištěný e-mail od čtenáře, který byl na stanici tramvaje Anděl podveden tímto vykukem zcela stejným způsobem jako já.

Že ale nejsou tito podvodníci pořádným trnem v oku pouze okrádaným čtenářům NP, ale hlavně samotné redakci a legálním prodejcům, kteří by podvodníkům nejraději sami napráskali, to dokazuje velmi vtipný comics Tři oříšky pro prodejce uveřejněný ve vánočním čísle. Jeho hlavním hrdinou je Superman, který se velmi trápí, neboť si myslí, že ho v dnešní době už nikdo nepotřebuje. Pak je však v parku svědkem drzého a vulgárního jednání falešného kamelota NP vůči nebohé stařence a Boží oko povolá Supermana zpět do akce. Hrdina následně spráská všechny falešné prodejce na jednu hromadu, sváže je do jednoho chumlu a ten pak mocnou silou zahodí mimo naši planetární soustavu kamsi do nenávratna.

A dospělý čtenář pak zase málem začíná věřit na pohádky a v duchu si říká: Kéž by tomu tak bylo i ve skutečnosti!

Viki Shock

Prosíme, podívejte se na

www.pomocrodine.cz

Mediální (po)věstník

Pozor na nervózní kočičky

O konstrukci reality v médiích a o jejich důsledcích už bylo napsáno hodně. Zásadou novinářů svět někdy vypadá, jako byste se na něj dívali přes krasohled – pamatujete? Barevná sklíčka se v tomhle vymazleném „dalekohledu“ skládala tak, jak s ním člověk otáčel. A že to někdy byly hezké obrazce! Kdo si paralely pořád ještě nevšiml, může to zkusit; DNES a denně k tomu má příležitost. Někdy stačí málo, třeba si přečíst novinové titulky, to jsou v podstatě taky taková barevná sklíčka.

Jeden nejmenovaný český celostátní deník to s námi v sobotu na Tři krále koulel docela dobře. Ve sloupečku Události v sekci Z domova na stránce A5 nám nabídl takovou mozaiku událostí, které si naši pozornost zaslouží nejenom proto, že se STALY, ale také proto, že se STALY natolik ZAJÍMAVÝMI, že s naprostou suverenitou dokráčely na pátou stránku druhého nejčtenějšího českého deníku. Takže jsme si pak mohli svět poskládat ze střípků typu „Vrah rozstřílel podnikatele ze zálohy“, „Školačka se bála domů kvůli poznámce“, „Levhart je nervózní, pavilon je uzavřený“ a „Zemřela exposlankyně ČSSD Eva Nováková“. Není ten svět krásně barevný?

Pod čarou: Abychom si ale takhle mohli skládat, tak nestačí jenom ráno otevřít noviny (popř. zaostřit přes rameno spolucestujícímu pod námi); musíme také otevřít oči a nastartovat to tam nahoře. Ono to někdy jde ztuha, zvláště po ránu, ale když už se

to jednou povede, tak to pak stojí za to. Pak nás totiž třeba napadne, že to všechno, co čteme, posloucháme nebo vidíme v médiích, to, jak nám referují o světě, vlastně žádné referování není. Že je to jenom hra, taková skládačka, takový krasohled. Kterým ale – bohužel – často otáčí někdo jiný.

V síti chycený Lagardere

Mediální skupina Lagardere, která u nás provozuje Frekvenci 1, Evropu 2, rádio Bonton a Info Radio, to při začátku roku pěkně rozjela. Hned dvě z jejích „děťátek“, celoplošná Frekvence 1 a Evropa 2, na svém webu v průběhu ledna spustily internetová rádia. Frekvence 1 vyrazila do rozhlasové džungle s (R)romantikou a legendami, Evropa 2 kapánek přitvrdila a šla na to i od etnického lesa: Heavy ukojí milovníky rocku, Lowrider potěší nadšence do hudby s afroamerickými kořeny a Movin' nejspíš nenechá v klidu žádného tanečního nadšence. Nás ostatní aspoň vybudí k různému potukávání tužkou, podupávání, pomrkávání nebo „cukům“ různých částí těla.

Všechna rádia jsou hudební, takže na nové Frekvenci 1 Legendy, Frekvenci 1 Romantika a těch třech „evropských“ stanicích na mluvené slovo (kromě sloganů) nenarazíme. Internet zase posloužil k další diverzifikaci svých uživatelů, tentokrát podle druhu oblíbené hudby, vyšel vstříc všem hudebním nadšencům, kterým je analogová Evropa 2 a Frekvence 1 málo a kteří mají do sítě sítí přístup, a současně přiložil další polena do vatry mainstreamu. Ta vesele plápolá dál (holka jedna čiperná!), kružnice

ohraničující populární kulturu zase o něco zvětšila svůj poloměr a posluchači si spokojeně vrní ty svoje. Lagardere si tak může mnout mediální ruce, které se v rámci konkurenčního boje o přežití natahují k dalším a dalším drobkům, které by mohly utišit otesánský hlad. Drobek ku drobků a máme z toho bábovku. To známe.

Pod čarou: Těžce „hlavnoproudová“ F1 Romantika je prostě IN do posledního puntíku. Obrovitánské purpurové srdce coby ovládací panel, co vám po rozkliknutí vyskočí na obrazovku počítače, naprosto splňuje módní diktát letošní sezóny. Purpurová (zkombinovaná s černou) totiž pofrčí. Jestli chcete být taky těžce IN, tak hurá na síť! Vivat internet, vivat purpurová, vivat věk kulturních klapků na očích!

Mediální pluralita v ohrožení

Před třemi lety se Evropský parlament tak trochu znepokojil situací italské mediální krajiny, kterou téměř doslova a do písmene ovládl jediný muž. Kdo totiž ovládne televizi, ovládne pak všechno. Teď se ale zdá, že evropský Šemík poněkud zvolnil a z původního cvalu elegantně přešel do mírného vyklusávání. Zájem Evropské komise zasahovat do národních pravidel, týkajících se koncentrace médií do rukou velkých společností nebo politiků, poněkud ochladl (www.mediar.cz). A podle zprávy Mezinárodní žurnalistické federace (IFJ) se ve věci tatíčka Silvia chystá Evropská komise, kterou tento italský „Pan Televize“ před pár lety mírně navzděl ze židle, vyhotovit novou studii.

Hmm, pěkné. Sepsat studii a pak rychle ruce pryč. A přitom jde o zachování plurality evropských médií. Koncentrace médií do rukou stále menšího počtu lidí je sice pro vývoj médií v zemích tzv. prvního světa typické, chladnými by nás to ale asi nechávat nemělo. Z představy, že za mediální šňůrky tahá jen několik málo vyvolených (kteří v drtivé většině případů nahlížejí na mediální organizace jako na každý jiný podnik a podle toho s nimi v rámci optimalizace výroby a minimalizace nákladů nakládají), běhá tak trochu mráz po zádech. Je teda v tomhle mediálně-společensko-ekonomickém pralese vůbec ještě místo pro nějakou pluralitu?

Pod čarou: Na evropském setkání mladých novinářů Uniqa College for Journalists v srpnu roku 2004 v Salzburku jsem se svých kolegů ptala, co považují za největší „mediální“ nešvary své země. Massimiliano Tarantino se dvakrát nerozmýšlel. „Jasně Berlusconi a jeho propojení médií s politikou. Řešení? Ze dvou stran: zevnitř a zvenku. Bylo by třeba vytvořit silnou konkurenci, která by přitáhla lidi. Jenže tam je problém i s penězi; kde na to vzít? A Berlusconiho podporují hlavně chudí lidé, kteří mu bezmezně věří. Všechno. Oni vědí, že se nemají dobře. Ale věří mu, že to není jeho vina! Je to jako začarovaný kruh. Proto je potřeba pomoc zvenku, nejspíš z Evropské unie. Chtělo by to změnit zákony tak, aby umožnily dostat se na Berlusconiho...“ (více v archivu Dobré adresy č. 10/2004, čl. Nová Evopra, str. 48)

Silvio si tehdy dokonce myslel na prezidentský stolec; jak mi řekl Massimiliano, premiér totiž šéfuje jenom čtyři roky, prezident sedm. Vydavatelům opačný přístup Evropské unie nevádí, naopak. Vždyť svoje vlastní pravidla má každá země, proč zavádět ještě další legislativu? Případ italského Silvia a jemu podobných by třeba mohl lehce nařknout proč. Je ale fakt, že řádně nic neznamená; někdy je potřeba pořádný kopanec.

Katka Komorádová

Stížnost

Vážení páni policisté, ctění strážníci a drazí radní, obracím se na Vás ve věci stížnosti na svého souseda, který obývá byt nade mnou. Už jsem v tomhle paneláku zažil leccos. Bydleli nade mnou manželé, kteří na sebe ustavičně řvali jako koně, teda víc, protože koně jsou vlastně docela tichá zvířata. Od rána do večera se častovali výrazy, které by neměly zaznít před dvaadvacátou hodinou (a mnohé ani po ní). Poté nade mnou bydlela rodinka se třemi dětmi, které si neustále hrály na Indiány nebo na Květnové povstání českého lidu, přičemž pod jejich barikádami z převržených židlí a stolů a dobře mířenými střelami padaly nejen nepřátelské šiky, ale i omítka, impresionistické obrazy (celý ten brajgl přežil jen otrlý Bruegel) a váza po babičce. A bydleli nade mnou milovníci zvířat, jejichž špatně těsnící akvárium způsobovalo v mém bytě opakované záplavy a s jejichž oranžovými rybičkami jsem byl následně nucen koupat se v jedné vaně, kam připlavaly potrubím.

To všechno jsem byl ochoten v rámci zachování dobrých sousedských vztahů snášet a tolerovat. Ovšem to, co provádí můj soused nový, je k nevydržení.

On hraje na klarinet!

Nevadí, že někdy začne preludovat ve dvě ráno, když se vrátí nametený z hospody a má pocit, že je klarinetový Paganini. Nevadí, že mi hází na balkón použité oslintané plátky, které musím vymetat na balkón zase sousedovi pod sebou. Vadí mi, že se to nedá poslouchat.

Ve stupnicích si pan klarinetista soustavně plete předznamenání, kvintakordy z něj lezou jak z chlupaté deky ve zpomaleném filmu, dominantní septakord dá dohromady jen o Popeleční středě, Památce

zesnulých a Božím hodou vánočním. Čisté intervaly nejsou ani trochu čisté, A1 má šíleně vysoko a ve třetí oktávě mu nástroj kvičí, jako když tahá kočku za ocas. Staccato ve Stamicově koncertu tuhle proměnil v tlatlatto, u Vaňhala totálně zkaňhal frázo-

vání, běhy v Kramářově Koncertu Es-dur znějí, jako když se potápí láhev. Když spustí Mozartův Koncert A-dur, je to na požární poplach a evakuaci celého domu.

Opakovaně jsem souseda žádal, aby hrát přestal, když už ne kvůli mně a ostatním nájemníkům, tak alespoň z úcty k bezbranným mrtvým skladatelům. Nepovolil, ba dokonce ještě přitvrdil a na hnůj vyvezl i Webera (uznejte sami, že hrát Weberovo Grand duo concertant stejným způsobem jako Vejvodovu Polku modrých očí není možné, na to by měly existovat paragrafy). Když jsem si stěžoval na bytovém družstvu, představenstvo si ho pozvalo a zeptalo se ho, jestli se zná s nějakým Stamicem, Vaňhalem nebo Kramářem, případně Krommem. On odpověděl, že ne, a tak mou stížnost smetli se stolu jako neodůvodněnou.

Ctění pánové, račte uznat, že takovéto prznění hudby a jejích klasiku je zcela jistě v rozporu s domovním řádem, veřejným pořádkem, dobrými mravy a také ohrožuje hudební výchovu mládeže. Žádám proto, aby byl mému sousedovi uložen trest odnětí klarinetu na doživotí nepodmíněně a bylo mu zakázáno přiblížit se k jakémukoliv hudebnímu nástroji na méně než deset kroků. Nebude-li mi vyhověno, podám stížnost k Mezinárodnímu soudnímu tribunálu v Haagu a k Základní umělecké škole Františka Drdly ve Žďáru nad Sázavou. Jsem připraven též v zájmu svého boje hrát hodiny v kuse na bombardón melodie z muzikálu Kleopatra a nakonec zahájit i protestní hlučotu.

V úctě

Prof. PhDr. MgA. Jaroslav Smůlka,
DrSc., DiU.

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

Petr Eisner

* 12. 5. 1976

Dětství prožil v okolí Přebouče, vystudoval střední zemědělskou školu, kde začal i kreslit. Následovalo studium sociální pedagogiky a teologie v Praze, většina jeho prací pochází právě z tohoto období (1996–2001). Poté začal pracovat v sociálních službách pro lidi s mentálním postižením.

Výstavy:

1997 – Plzeň–Salesiánské centrum

1999 – Praha–Jabok

2000 – Praha–Jabok

2001 – Opočno–zámek

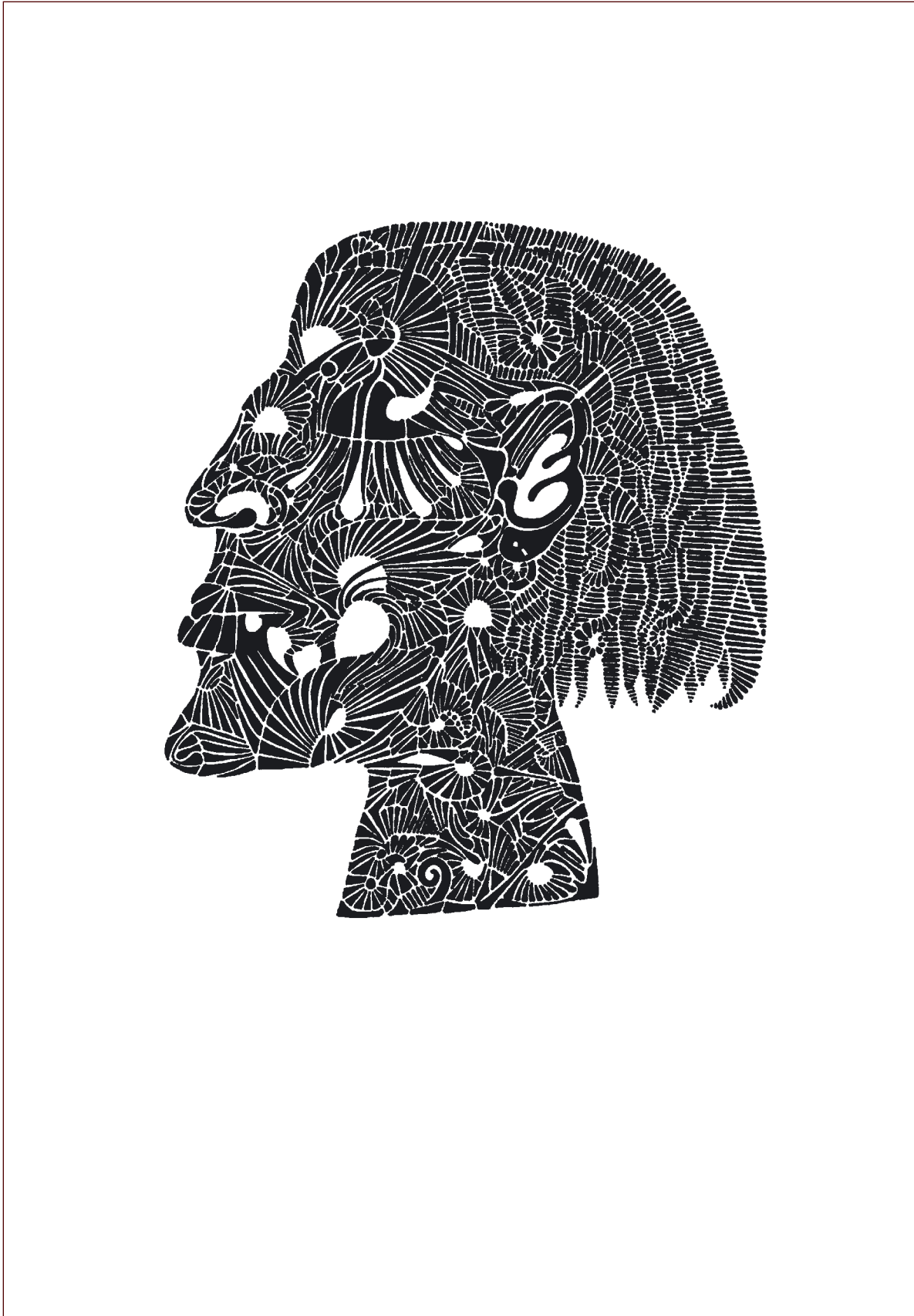
2006 – Praha–kavárna Vesmírna

Kudy?

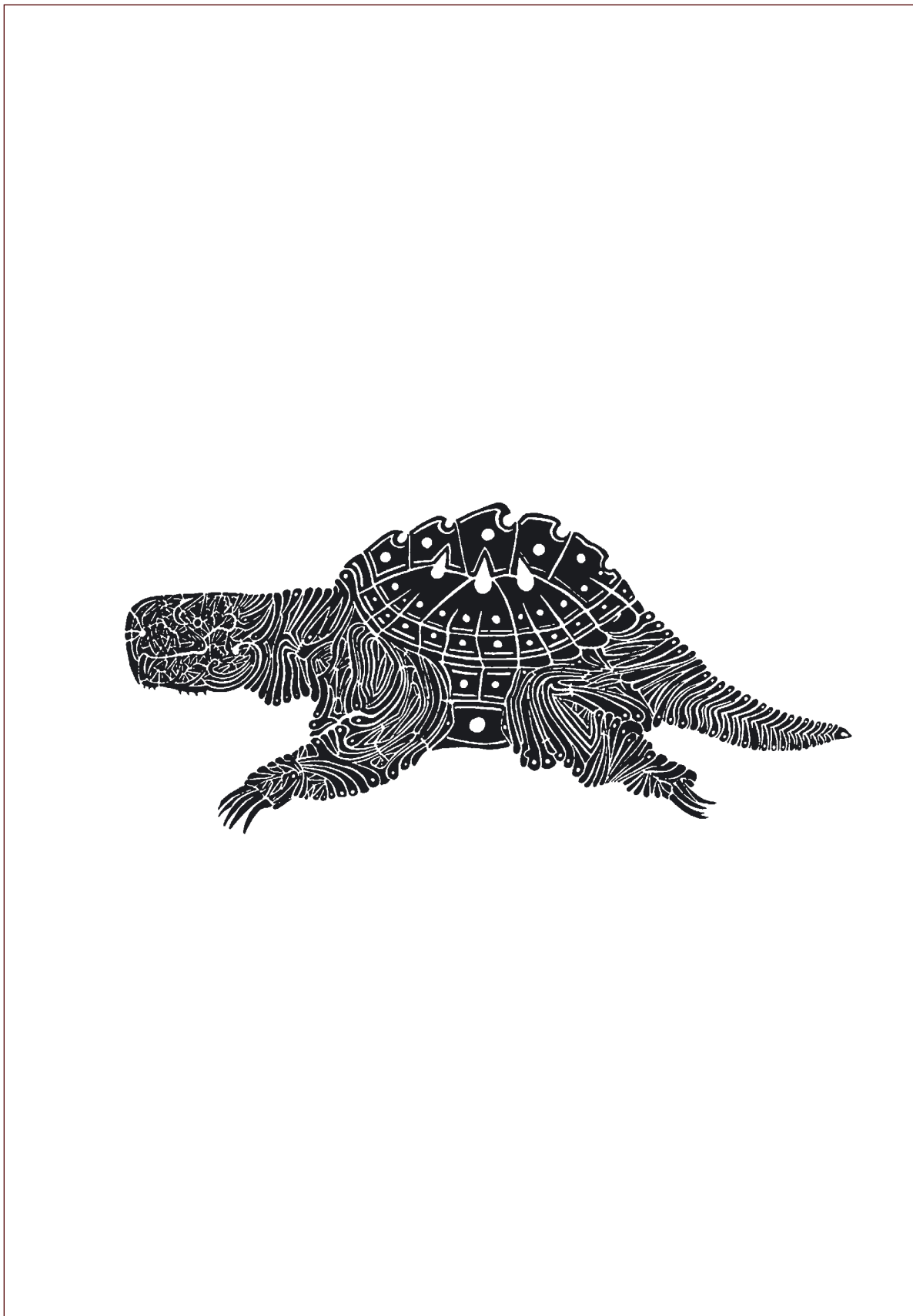
„ČERT V MEDU“
1999
M. JELÍNEK

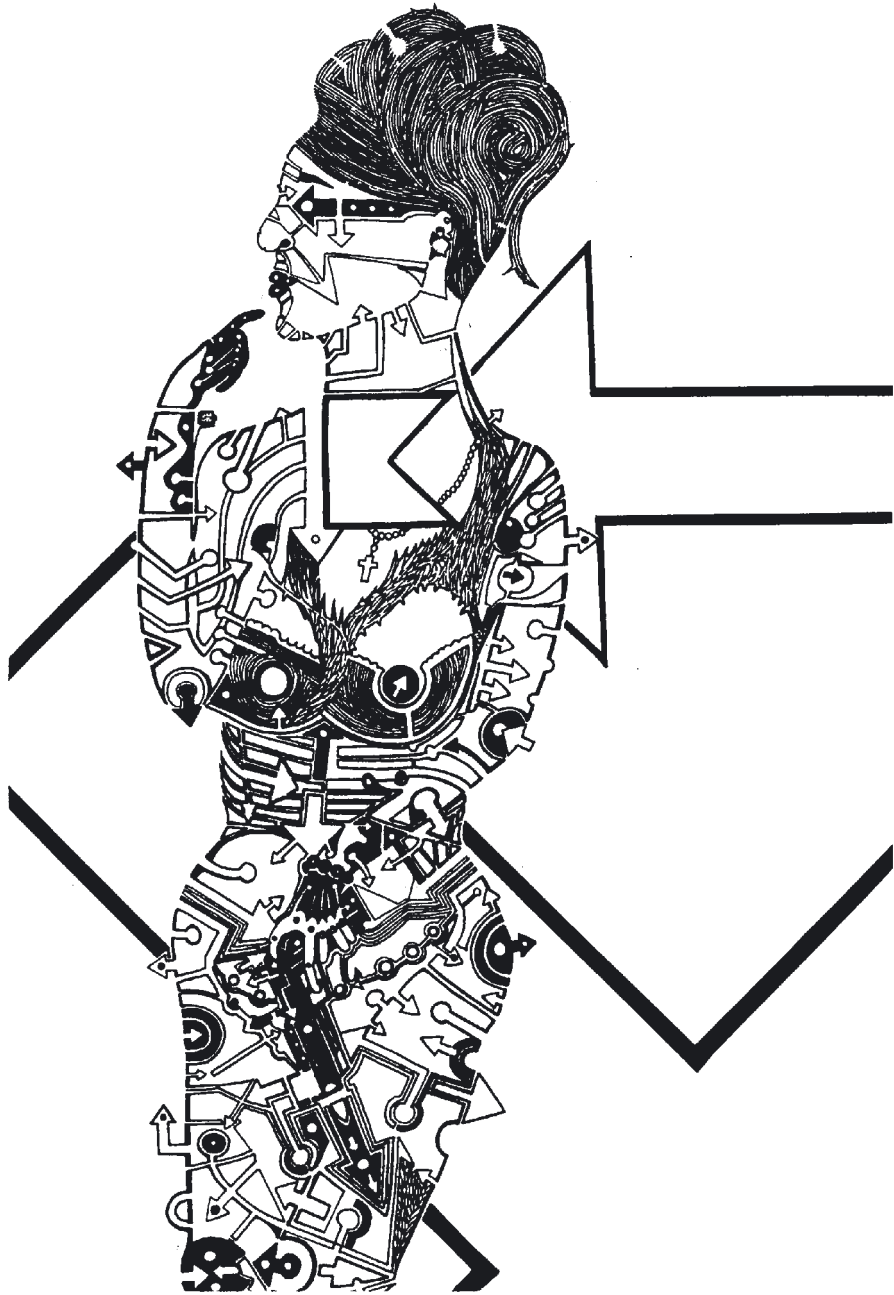
Hlava

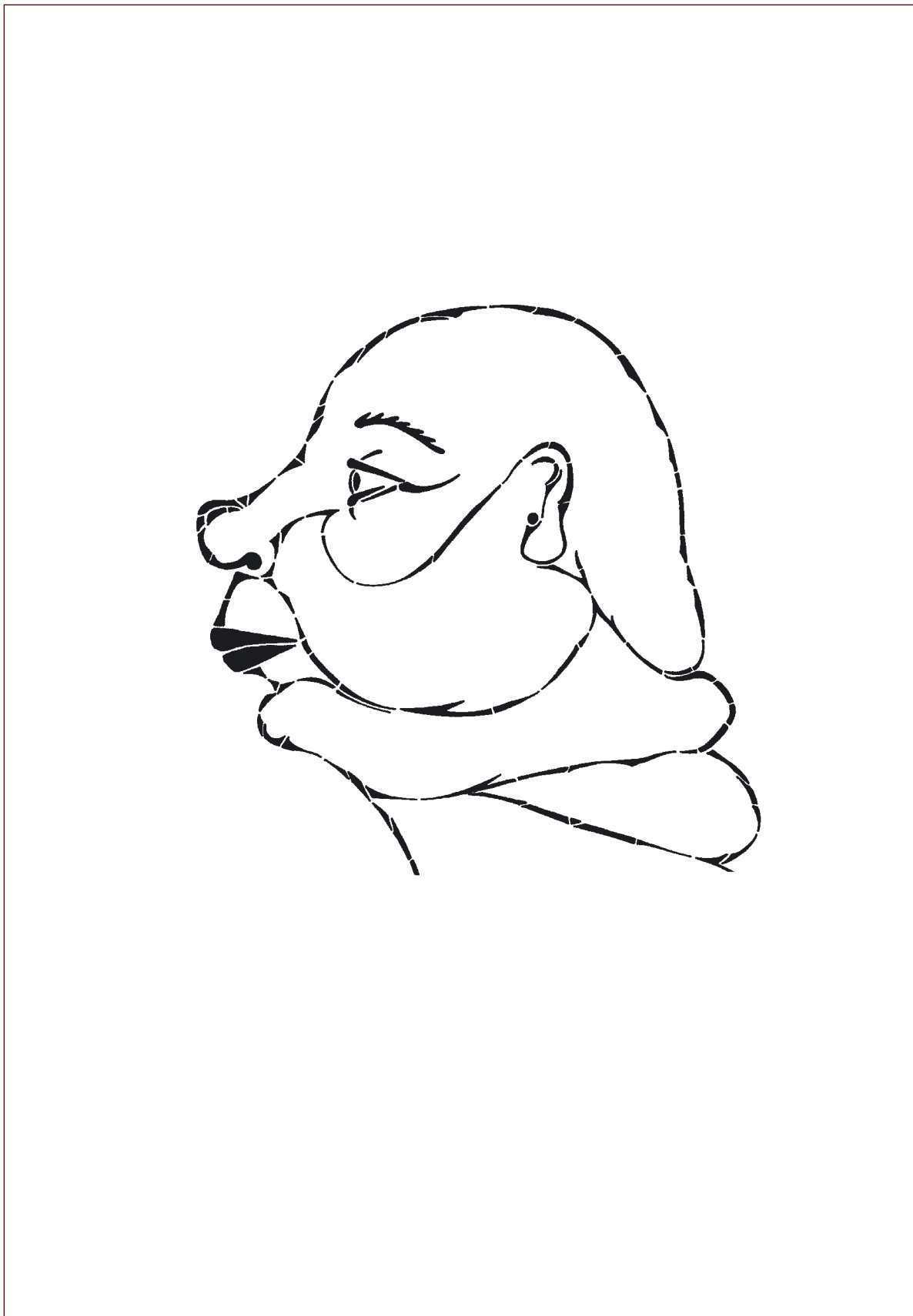

Kajmanka

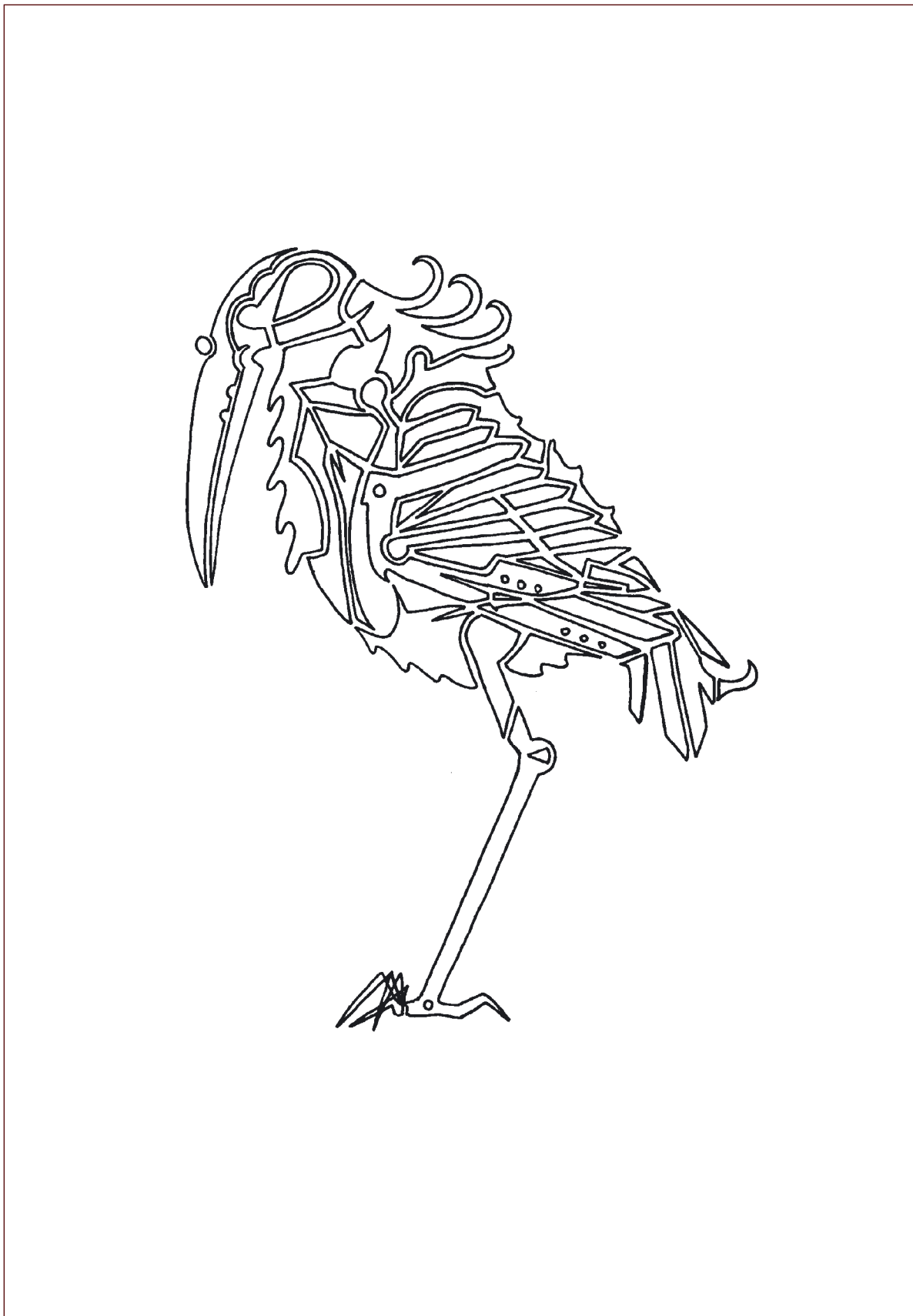

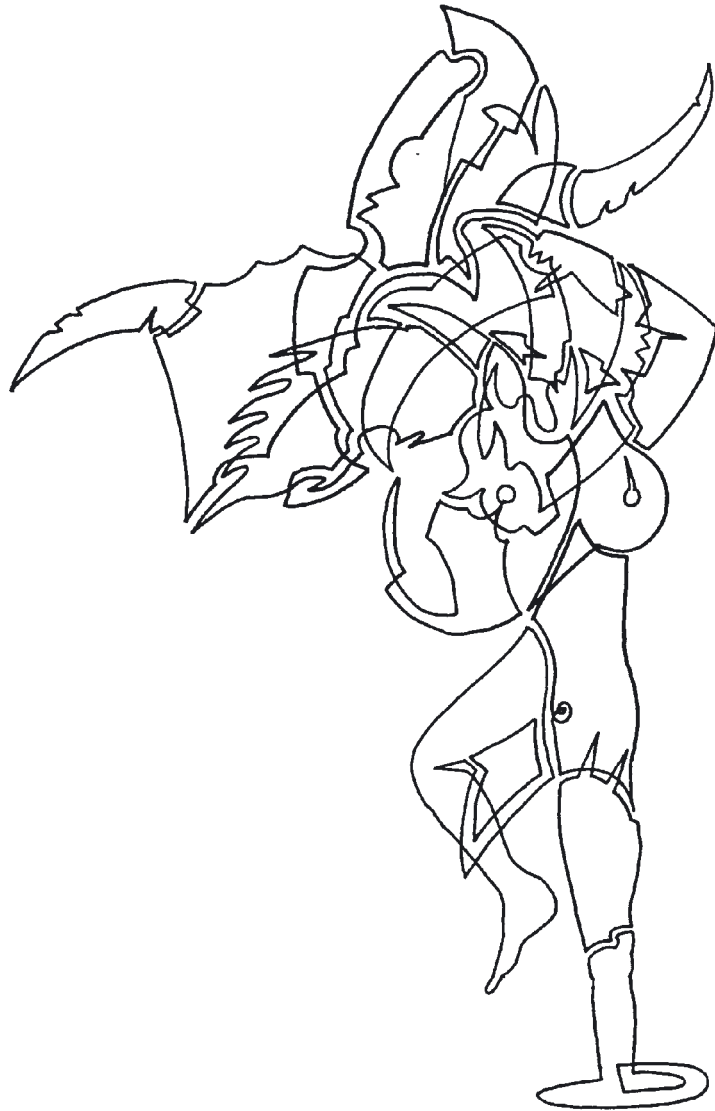
Laliza

Marabu

DETR EISNER
MIGRÉNA

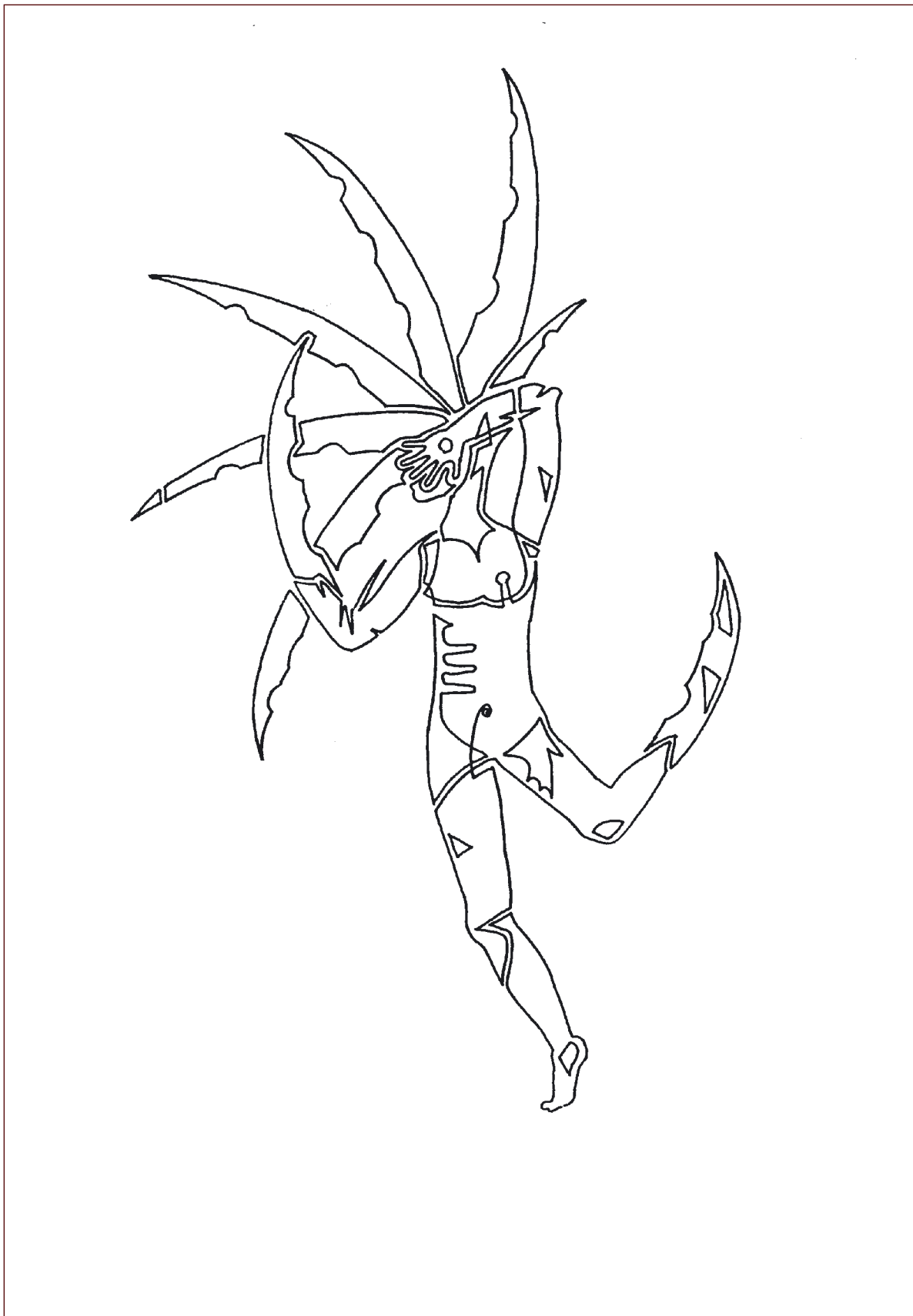
Nejen hudební náskok Lavay Smith

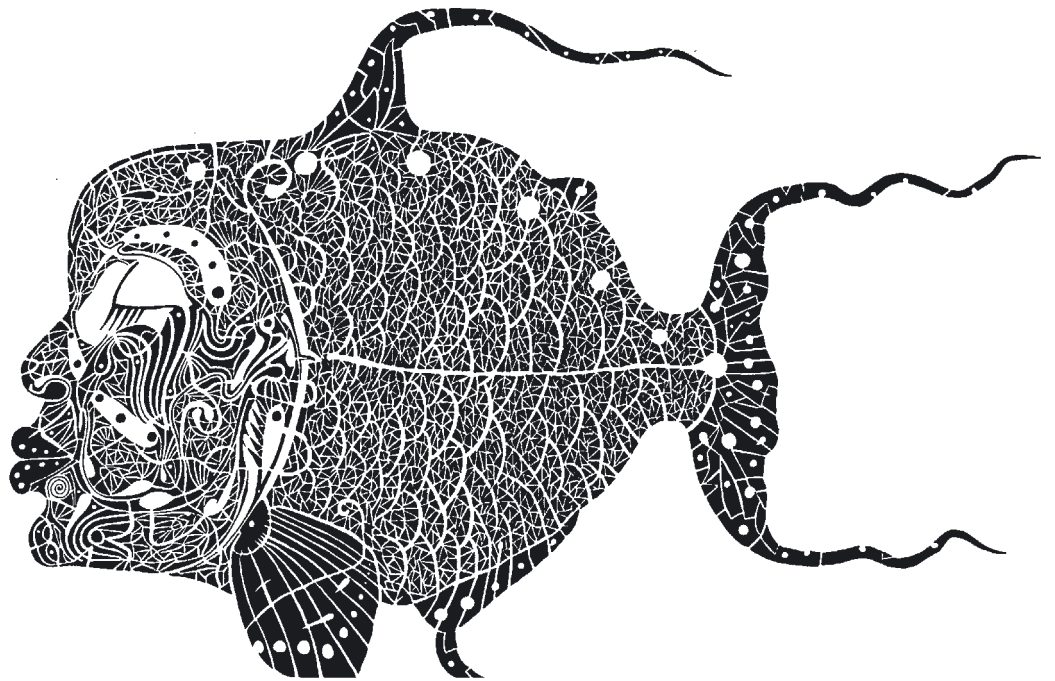

"NEJEN HUDEBNÍ
NÁSKOK LAVAY
SMITH"
K. DOBRA

Pokání

Slečna Lizardová

STYDLIVÁ' AG

Utonulá

V příštím čísle (vychází 1. března 2007)

najdete:

Texty

Barbory Baronové

Adély Irmy Miencilové

Ivy Dvořákové

Kateřiny Bolechové

(prostě ženský speciál)

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!